

1927 + bijlagen

NOTA, BETREFFENDE DEN TOESTAND VAN 'S LANDS FINANCIËN.

(Ingezonden bij brief van 21 September 1926.)

Ter begeleiding van de stukken betreffende de ontwerp-Staatsbegrooting heeft de ondergeteekende de eer de gebruikelijke Nota betreffende den toestand van 's Lands financiën over te leggen met de daarbij behoorende bijlagen.

Deze Nota behelst de opmerkingen en beschouwingen, tot welke 's Lands financieele toestand den ondergeteekende, in verband met de ramingen voor het dienstjaar 1927, aanleiding geeft.

Vooraf moge de aandacht gevraagd worden voor de cijfers van de dienstjaren 1923, 1924, 1925 en het loopende jaar 1926, voor zoover deze bekend zijn.

De definitieve cijfers van het

dienstjaar 1923

zijn als volgt:

	Totaal.	Buitengewoon.	Crisisdienst.	Gewone dienst.
Uitgaven.	f 770 815 948,35	f 119 938 875,58 ⁵	f 30 200 034,24 ⁵	f 611 677 038,52
Ontvangsten	659 197 219,28 ⁵	41 752 714,37 ⁵	19 949 550,32	597 494 954,59
Tekort.	f 111 618 729,06 ⁵	f 78 186 161,21	f 10 250 483,92 ⁵	f 14 182 083,93

De cijfers van het

dienstjaar 1924

zijn als volgt:

	Totaal.	Buitengewoon.	Crisisdienst.	Gewone dienst.
Uitgaven	f 702 831 329,45 ⁵	f 90 064 057,29 ⁵	f 4 942 604,82	f 607 824 667,34
Ontvangsten	642 646 641,61	30 778 936,39 ⁵	2 845 115,40	609 022 589,81 ⁵
Tekort	f 60 184 687,84 ⁵	f 59 285 120,90	f 2 097 489,42	—
Overschot	—	—	—	f 1 197 922,47 ⁵

Het tekort op den *gewonen* dienst werd in de vorige Nota geraamd op f 28 652 409,38, terwijl thans een overschot aanwezig blijkt van f 1 197 922,47⁵. Dit gunstig verschil is toe te schrijven zoowel aan eene wijziging in de cijfers der uitgaven als in die der ontvangsten. Werd ten vorigen jare, voor zooveel de uitgaven betreft, voor den gewonen dienst een voorloopig totaalcijfer genoemd van f 608 960 242,74, dit totaal is thans nader vastgesteld op f 607 824,667,34.

De gewone middelen werden ten vorigen jare opgenomen met een totaal-cijfer van f 580 307 833,36. Dit totaal blijkt thans te bedragen f 609 022 589,81⁵. Als voornaamste ontvangsten kunnen genoemd worden: de meerdere opbrengst der zegel-

rechten, der inkomsten van de gewone domeinen, voorts van hetgeen meer werd ontvangen wegens rente van ingevolge de Woningwet verleende voorschotten, wegens pensioensbijdragen voor het personeel, ressorteerende onder het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, wegens andere ontvangsten het Departement van Financiën betreffende, wegens winst van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie.

Dienst 1925.

De voorloopige gegevens leveren de volgende uitkomst op:

	Totaal.	Buitengewoon.	Gewone dienst.
Uitgaven	f 663 351 639,45 ⁵	f 72 622 790,66	f 590 728 848,79 ⁵
Ontvangsten.	668 932 517,20	36 608 674,90	632 323 842,30
Tekort	—	f 36 014 115,76	—
Overschot	f 5 580 877,74 ⁵	—	f 41 594 993,50 ⁵

Het voor het jaar 1925 op den gewonen dienst becijferd overschot bedraagt, blijkens vorenstaand overzicht, f 41 594 993,50⁵. Blijkens de aanvankelijk toegestane begrotingen werd aan gewone uitgaven geraamd f 598 688 206,58, terwijl onder de geraamde middelen een bedrag ad f 591 854 423,50 als gewone ontvangsten werd aangemerkt. Aanvankelijk werd dus een tekort verwacht van f 6 833 783,08. Het thans becijferd overschot geeft dus, in vergelijking met het aanvankelijk geraamde tekort, een gunstiger uitkomst van f 48 428 776,58⁵.

Onderstaand staatje geeft een overzicht van deze cijfers:

1925. Gewone dienst.	Aanvankelijk toegestaan.	Voorloopig resultaat.	Verschil en oorzaak.
Uitgaven . . .	f 598 688 206,58	f 590 728 848,79 ⁵	f 7 959 357,78 ⁵ gebleven beneden de raming.
Ontvangsten . .	591 854 423,50	632 323 842,30	40 469 418,80 hogere opbrengst dan de raming.
Tekort.	f 6 833 783,08	—	—
Overschot . . .	—	f 41 594 993,50 ⁵	f 48 428 776,58 ⁵ gunstiger uitkomst dan aanvankelijk verwacht.

De meerdere ontvangsten zijn voor een belangrijk deel n.l. f 9 107 248,46 toe te schrijven aan de oorlogswinstbelasting, welke opbrengst tot 1 Januari 1925 aan den crisisdienst ten goede kwam, doch, daar met dien datum de crisisdienst werd opgeheven, sedert wel aan den gewonen dienst moest worden ten goede geschreven. Zoo nog veel baten uit die belasting te wachten waren, ware het juister ze voortaan, na een daartoe strekkende wetsherziening, aan het Leeningfonds 1914 ten goede te doen komen. Onder de gegeven omstandigheden bestaat daartoe geen reden. Intusschen wordt op een opbrengst, bij de raming van den gewonen dienst, uiteraard niet gerekend. Ook in 1925 was de post voor memorie uitgetrokken, zoodat de volle opbrengst — ruim f 9 miljoen — tot de overschrijding van de raming der gewone middelen heeft bijgedragen.

De middelen, behorende tot de groep A—F, brachten f 31 287 223 meer op dan de raming. Méér werd verkregen uit de vermogensbelasting f 1 548 785, uit de dividend- en tantièmebelasting f 6 035 400, uit de rechten op den invoer, verhoogd bij de wet van 20 December 1924 (*Staatsblad* n°. 568), f 5 520 896, uit den bieraccijns f 1 955 699, uit den suikeraccijns f 2 851 870, uit den tabakaccijns, verhoogd bij de wet van 20 December 1924 (*Staatsblad* n°. 556), f 2 394 630, uit de belasting op rijwielen f 1 486 195, uit de zegelrechten f 6 955 261, uit de registratierechten f 2763 359, uit de successierechten f 2 142 777, uit de inkomsten der gewone domeinen f 648 202 en uit de loodsgelden f 1 083 740. Daarentegen bleef de inkomstenbelasting met f 3 417 967 bij de raming ten achter, althans voor zooveel de tot dusverre bekende cijfers betreft, terwijl de gedistilleerdaccijns f 2 730 186 minder opbracht.

De overige middelen brachten, voor zooveel den gewonen dienst betreft, f 74 947,34 meer op dan verwacht werd. Méér werd o. a. verkregen uit rente van voorschotten aan vreemde Mogendheden en van andere door den Staat verleende voorschotten f 4 251 401, uit teruggave door provinciën en gemeenten wegens het aandeel der niet ten behoeve van 's Rijks kas geheven opcenten in de kwade posten op de directe belastingen f 2 330 292 en uit winst van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie f 5 739 083. Beneden de raming bleven o. m. de bijdragen van het personeel ressorteerende onder het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen voor eigen pensioen en weduwen- en weezenpensioen met f 4 706 696 en de baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf, na aftrek van de vrachten en verdere onkosten op den verkoop van de producten vallende, met f 9 653 572.

Zooals hierboven reeds werd medegedeeld, bleven de gewone uitgaven beneden de oorspronkelijk toegestane bedragen met f 7 959 357,78⁵.

Dit blijkt uit onderstaand overzicht:

	Overschrijding.	Minder uitgegeven.
Hoofdstuk I . . .		f 248 900,30
" II . . .		102 896,03
" III . . .		304 795,14
" IV . . .		621 253,41
" V . . .		893 077,61
" VA . . .	f 3 171 181,12	
" VI . . .		1 391 715,34
" VII A . . .		10 168 867,77
" VII B . . .	1 878 224,38	
" VIII . . .		1 829 368,40
" IX . . .		13 163 080,12
" X . . .	15 991 642,68	
" XI . . .		235 995,—
" XII . . .		40 456,84 ⁵
	f 21 041 048,18	f 29 000 405,96 ⁵
		21 041 048,18
Blijft <i>minder</i> uitgegeven .		f 7 959 357,78 ⁵

Wat de in dit overzicht voorkomende overschrijdingen betreft, deze zijn aan de volgende oorzaken toe te schrijven:

Hoofdstuk V A voornamelijk wegens toelagen aan ambtenaren in verband met de wijziging in het Bezoldigingsbesluit, bij voorschot te betalen gedeelten van subsidiën aan bijzondere gymnasia, bijzondere H.B.S. en lycea, bij voorschot te betalen vergoeding aan gemeenten en aan bijzondere lagere scholen over vorige jaren, pensioenen en onvoorziene behoeften. Daarentegen is minder uitgegeven voor bureel- en lokaalbehoeften, materieele uitgaven, gebouwen, voor subsidiën aan gemeenten en besturen van gymnasia, H.B.S. en lycea, voor subsidiën voor nijverheids- en handelsonderwijs, voor bij voorschot uit te betalen vergoeding voor 1925 aan gemeenten en bijzondere lagere scholen en voor wachtgelden.

Hoofdstuk VII B in hoofdzaak wegens kosten van den dienst van 's Rijks schatkist, uitgaven voor pensioenen, uitkeering aan de gemeenten, uitkeering aan de Codro, vergoeding wegens portvrijdommen en uitkeering aan ambtenaren in verband met de wijziging in het Bezoldigingsbesluit. Daarentegen is minder uitgegeven voor verlies van het Muntbedrijf, voor gebouwen en vaartuigen en voor onderscheidene garanties.

Hoofdstuk X voornamelijk wegens bijdrage aan het Ouderdomsfonds en bijdragen van het Rijk aan gemeenten in de annuïteiten van ingevolge de Woningwet verleende voorschotten, waartegenover minder is uitgegeven voor traktementen en toelagen, bureel- en lokaalbehoeften, gebouwen, voor kosten van keuringsdiensten, voor subsidiën aan werkloozenkassen, wachtgelden en vergoeding voor portvrijdommen.

De *minder* uitgegeven bedragen op de overige hoofdstukken vinden in het volgende eene toelichting.

Hoofdstuk I wegens vrijwilligen afstand door Hare Majesteiten de Koningin en de Koningin-Weduwe van een deel van Haar inkomen.

Hoofdstuk II voornamelijk wegens den vrijwilligen afstand door een aantal Kamerleden van een gedeelte hunner schade-locsstelling en voorts wegens minder uitgegeven voor traktementen, en bureel- en lokaalbehoeften, waartegenover meer is uitgegeven voor pensioenen, wachtgelden en toelagen aan ambtenaren.

Hoofdstuk III in hoofdzaak wegens minder uitgegeven voor traktementen en toelagen, reis- en verblijfkosten, dienstuitgaven van diplomatieke en consulaire ambtenaren, waartegenover meer is uitgegeven voor schadevergoeding.

Hoofdstuk IV voornamelijk wegens minder uitgegeven voor traktementen en toelagen, bureel- en lokaalbehoeften, druk- en bindwerk, reis- en verblijfkosten, voor gebouwen, gerechtskosten, voor kosten der Rijkspolitie, voor kosten der Rijkswerkinrichtingen, voor het Rijkstucht- en opvoedingswezen en voor subsidiën. Daarentegen is meer uitgegeven voor de grensbewaking, voor grondstoffen enz. voor den gestichtsarbeid en voor pensioenen.

Hoofdstuk V in hoofdzaak wegens minder uitgegeven voor traktementen en toelagen, reis- en verblijfkosten, bureel- en lokaalbehoeften, gebouwen, subsidiën wegens werkverschaffing en steunverleening, subsidiën op land- en tuinbouwgebied, dekking van het verlies van het Staatsboschbedrijf, wachtgelden en vergoeding voor portvrijdommen. Daarentegen is meer uitgegeven voor schadeloosstelling wegens gemis van de uitkeering uit het mijnrecht, voor ondersteuning van armlastige Nederlanders in het buitenland en voor pensioenen.

Hoofdstuk VI voornamelijk wegens minder uitgegeven voor traktementen en toelagen, reis- en verblijfkosten, bureel- en lokaalbehoeften, druk- en bindwerk, voor materieel der zee-macht, voor brandstoffen, voor de luchtvaart, voor kosten van voeding en voor kosten van het loodswezen, waartegenover meer is uitgegeven voor pensioenen.

Hoofdstuk VII A in hoofdzaak wegens minder uitgegeven voor rente van de leening 1923B, voor rente van vlottende schuld en ten gevolge van het niet besteden der beschikbare gelden voor inkoop van obligatiën der leening 1923C, waartegenover meer is uitgegeven wegens rentevergoeding aan den postchèque- en girodienst.

Hoofdstuk VIII voornamelijk wegens minder uitgegeven voor traktementen en toelagen, reis- en verblijfkosten, kosten van voeding, kleeding en uitrusting en van ledergoed, kosten van huisvesting en stalling, voor kampeeren en manoeuvres, voor studiën, onderwijs en oefeningen, voor den geneeskundigen dienst, voor portvrijdommen en voor wachtgelden. Daarentegen is meer uitgegeven o. a. voor pensioenen.

Hoofdstuk IX in hoofdzaak wegens minder uitgegeven voor traktementen en toelagen, bureel- en lokaalbehoeften, bind- en

drukwerk, reis- en verblijfkosten, voor onderhoud en verbetering van waterwegen, voor bijdragen en subsidiën in de kosten van wegen, voor rentelooze voorschotten voor den aanleg van spoorwegen, voorschot aan de Limburgsche Tramweg Maatschappij, voor de brug over de Koningshaven te Rotterdam, voor de overbrugging van den spoorweg bij den Westvarkenoordschen weg te Rotterdam, voor dekking van het verlies op de exploitatie van de Nederlandsche spoorwegen over 1924 en voor uitgaven van het Staatsmijnbedrijf. Daarentegen is meer uitgegeven voor herstel van winter- en stormschade, voor schadevergoeding, voor den bouw van een schutsluis te IJmuiden, voor subsidiën, voor leening aan de Geldersche Stoomtrammaatschappij, en voor pensioenen.

Hoofdstuk XI voornamelijk wegens minder uitgegeven voor traktementen en toelagen, uitgaven voor en bijdrage aan Suriname, uitgaven voor Curaçao en wachtgelden.

Hoofdstuk XII wegens het niet ten volle besteden van het voor onvoorziene uitgaven toegestaan bedrag.

Gelijk gebruikelijk is, moge thans wederom volgen een, gedeeltelijk samengevat, overzicht van de laatste 20 jaar, met splitsing van uitgaven en ontvangsten in gewone en buitengewone. Uit den aard der zaak is de afloop van de diensten 1914 tot en met 1924 in dit overzicht opgenomen met de cijfers, gelijk die zijn na uitschakeling van de crisisonvangsten en uitgaven.

Dienstjaren.	Voor- of na- deelige saldi van den gewonen dienst.	Voor- of na- deelige saldi van den <i>buiten-</i> gewonen dienst.	Voor- of na- deelige saldi van den <i>geheelen</i> dienst.
1906 t/m 1915.	— f 18 080 971,54	— f 84 335 219,14	—f102 416 190,68
1916	+ 20 276 373,44	— 20 188 794,70	+ 87 578,74
1917	+ 36 345 008,73	— 30 043 143,85	+ 6 301 864,88
1918	— 4 311 366,64 ⁵	— 67 976 348,42	— 72 287 715,06 ⁵
1919	+ 22 285 982,52 ⁵	— 107 731 780,33 ⁵	— 85 445 797,81
1920	+ 664 091,38 ⁵	— 175 893 356,95 ⁵	— 175 229 265,57
1921	— 12 885 646,51 ⁵	— 284 020 969,12 ⁵	— 296 906 615,64
1922	— 33 339 066,44	— 173 570 729,11 ⁵	— 206 909 795,55 ⁵
1923	— 14 182 083,93	— 78 186 161,21	— 92 368 245,14
1924	+ 1 197 922,47 ⁵	— 59 285 120,90	— 58 087 198,42 ⁵
1925	+ 41 594 993,50 ⁵	— 36 014 115,76	+ 5 580 877,74 ⁵
1906—1925 . .	+ f 39 565 236,99	—1117 245 739,51	—1077 680 502,52

Deze eindcijfers worden uit den aard der zaak eenigszins ongunstiger, wanneer in de becijferingen over het jaar 1906 als buitengewone uitgaven en ontvangsten worden aangenomen die, welke als zoodanig sedert 1907 gelden. De eindcijfers worden dan voor het geheele twintigjarige tijdperk:

Voordeelig saldo gewonen dienst	f 36 241 846,12
Nadeelig saldo buitengewonen dienst	1 113 922 348,64
Nadeelig saldo geheelen dienst	f 1 077 680 502,52

Wat het loopende	
dienstjaar 1926	
betreft, zij aangeteekend, dat de begrooting van uitgaven, zooals zij oorspronkelijk bij de wet is vastgesteld, een eindcijfer aanwees van	f 691 369 912,16
waaronder aan buitengewone uitgaven	65 810 215,—
blijft voor <i>gewone</i> uitgaven	f 625 559 697,16

De middelen waren geraamd op een totaal- bedrag van	f 640 483 835,81
waaronder aan buitengewone ontvangsten ...	8 563 754,59
blijft gewone ontvangsten	f 631 920 081,22

Het overschot op den gewonen dienst 1926 werd dus geraamd op f 6 360 384,06, hetwelk bestemd was voor de versterkte uitvoering der Zuiderzeewerken en voor geleidelijke overbrenging van de opbrengst der rijwielbelasting naar het wegefonds.

Sedert de vaststelling van deze begrooting zijn verhoogd:

Hoofdstuk VI bij de wet van 31 Juli 1926 (<i>Staatsblad</i> n°. 267) (benoeming raad-adviseur en kosten nieuwen aanbouw), met	f 2 201 225,—
Hoofdstuk VIIB bij de wet van 31 Juli 1926 (<i>Staatsblad</i> n°. 258) (uitkeering aan E. G. WENTINK, te 's Gravenhage), met	23 000,—
Hoofdstuk VIIB bij de wet van 31 Juli 1926 (<i>Staatsblad</i> n°. 255) (verstrekking van kapitaal aan het Zuiderzeefonds), met	1 028 500,— ¹⁾
Hoofdstuk IX bij de wet van 31 Juli 1926 (<i>Staatsblad</i> n°. 273) (uitkeeringen aan het Zuiderzeefonds), met	5 671 500,— ²⁾
	f 8 927 225,—

terwijl is *verminderd*:

Hoofdstuk X bij de wet van 31 Juli 1926 (<i>Staatsblad</i> n°. 270) (diversen), met	21 300,—
blijft verhooging	f 8 905 925,—

Voorts zijn nog aanhangig de volgende suppletoire ontwerpen:

Verhooging van het XIde hoofdstuk der Staatsbegrooting (Gedrukte Stukken, Zitting 1925—1926, n°. 344) (verhooging bijdrage aan de geldmiddelen van Suriname)	f 319 815,—
Wijziging en verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting (Gedrukte Stukken, Zitting 1925—1926, n°. 351) (diversen)	333 374,40 ³⁾
Verhooging van het VIIde hoofdstuk B der Staatsbegrooting (Gedrukte Stukken, Zitting 1925—1926, n°. 390) (Uitkeering aan de Handelsvennootschap onder de firma Jac. Smits en Co. en anderen)	177 500,—
Te zamen	f 9 741 614,40

In dit totaal is f 4 294 725,— begrepen aan buitengewone uitgaven, zoodat een bedrag van f 5 446 889,40 komt ten laste van den gewonen dienst. Dit laatste bedrag is dan nog te verminderen met eene meerdere ontvangst onder de middelen van f 1 100 000,— als restitutie door Nederlandsch-Indië in de kosten van den vlootbouw, staande tegenover de verhooging van hoofdstuk VI.

De verhooging van den gewonen dienst bedraagt derhalve f 4 346 889,40.

Er was een geraamd overschot van f 6 360 384,06, hetwelk thans verminderd is tot f 2 013 494,66, dienende tot geleidelijke

1) Buitengewone dienst.

2) Waarvan f 3 262 500 buitengewone dienst.

3) Waarvan f 3725 buitengewone dienst.

overbrenging van de opbrengst der rijwielbelasting naar het wegenfonds, waarvoor een bedrag van rond f 2 miljoen was aangenomen.

Overigens valt uit den aard der zaak omtrent den afloop van het dienstjaar 1926 nog uiterst weinig te zeggen. Blijkens de maandelijksche middelen-staten overschreed de opbrengst van de in die staten genoemde middelen over de eerste acht maanden de raming met rond f 17,9 miljoen.

Uit een en ander mag verwacht worden, dat het dienstjaar 1926, voor zooveel den gewonnen dienst betreft, in geen geval een tekort zal aanwijzen.

Thans kan worden overgegaan tot eene uiteenzetting van de cijfers van

het dienstjaar 1927.

Ten einde een duidelijk overzicht te geven van de raming der uitgaven voor genoemd dienstjaar in vergelijking met de bedragen, welke aanvankelijk voor 1926 in de begrootingswetten zijn toegestaan, moge in de eerste plaats de aandacht worden gevraagd voor den volgende staat.

	1926.			1927.				
	Totaal.	Buitengewoon.	Gewoon.	Totaal.	Buitengewoon.	Gewoon.	Gewone dienst.	
							Meer.	Minder.
Hoofdstuk I	f 1 650 000,—	—	f 1 650 000,—	f 1 783 888,89	—	f 1 783 888,89	f 133 888,89	—
” II	1 998 543,03	—	1 998 543,03	1 998 762,—	—	1 998 762,—	218,97	—
” III	4 038 227,—	—	4 038 227,—	4 473 507,—	—	4 473 507,—	435 280,—	—
” IV	27 900 488,—	—	27 900 488,—	28 005 648,—	—	28 005 648,—	105 160,—	—
” V	20 509 799,—	f 20 000,—	20 489 799,—	20 701 555,—	f 25 000,—	20 676 555,—	186 756,—	—
” Va	142 024 552,—	—	142 024 552,—	144 915 307,—	—	144 915 307,—	2 890 755,—	—
” VI	41 901 683,—	3 500 000,—	38 401 683,—	40 982 965,—	—	40 982 965,—	2 581 282,—	—
” VII A	112 348 846,55	7 620 000,—	104 728 846,55	111 810 623,80	10 435 000,—	101 375 623,80	—	f 3 353 222,75
” VII B	102 945 985,58	36 743 715,—	66 202 270,58	98 787 521,02	32 174 050,—	66 613 471,02	411 200,44	—
” VIII	59 167 356,—	—	59 167 356,—	58 985 100,—	—	58 985 100,—	—	182 256,—
” IX	100 537 114,—	17 926 500,—	82 610 614,—	58 306 708,—	12 464 000,—	45 842 708,—	—	36 817 906,—
” X	70 618 115,—	—	70 618 115,—	70 617 404,—	—	70 617 404,—	—	711,—
” XI	5 629 203,—	—	5 629 203,—	5 547 707,—	—	5 547 707,—	—	81 496,—
” XII	50 000,—	—	50 000,—	50 000,—	—	50 000,—	—	—
	f 691 369 912,16	f 65 810 215,—	f 625 559 697,16	f 646 966 686,71	f 55 098 050,—	f 591 868 646,71	f 6 744 541,30	f 40 435 591,75
							Minder f 33 691 050,45	

Met betrekking tot de hierboven genoemde stijgingen en dalingen kan omtrent de belangrijkste afwijkingen het volgende worden medegedeeld.

Vooreerst moet er op worden gewezen, dat in de totale uitgaven voor 1927, in tegenstelling met die voor 1926, geen uitgaven zijn begrepen ter zake van de *Staatsmijnen*. De ondergeteekende moge in herinnering brengen, dat in de ontwerp-begrooting voor 1926 voor het eerst de ontvangsten en uitgaven ter zake van dezen niet onder de Bedrijvenwet vallenden tak van Staatsdienst zijn weggelaten, omdat een raming van de kasontvangsten en -uitgaven van een op commerciëlen grondslag gevoerd bedrijf geen juist beeld kan geven van de Bedrijfs-uitkomsten en voor de Staatsbegrooting meer verwarring sticht dan het inzicht verheldert. Tegen deze wijziging is destijds een tweeledige bedenking tot uiting gekomen. Men zag hierin een beperking van de medezeggenschap van de Volksvertegenwoordiging in het bepalen der hoofdlijnen van de bedrijfsvoering en achtte voorts de wijziging in strijd met artikel 124 van de Grondwet, welk artikel eischt, dat de begrootingen van alle uitgaven des Rijks door de wet worden vastgesteld.

Ten einde een spoedige vaststelling van de begrooting voor 1926 mogelijk te maken, is toen bij Nota van Wijziging, toegevoegd aan de Memorie van Antwoord voor hoofdstuk IX voor het jaar 1926, de oude ramingswijze hersteld, terwijl de Regee-

ring zich voornam de zaak tegen het volgend jaar nader onder de oogen te zien.

In de nieuwe begrooting zijn nu andermaal de ontvangsten en uitgaven van de Staatsmijnen weggelaten, terwijl, ter tegemoetkoming aan de ten vorigen jare ontwikkelde bezwaren, waarvan de pleitbaarheid door de Regeering wordt erkend, naast de ontwerp-Staatsbegrooting een afzonderlijk wetsontwerp wordt ingediend tot vaststelling van een begrooting voor de Staatsmijnen voor 1927, in gelijken trant als dit geschiedt met de begrootingen van de bedrijven, die onder de Bedrijvenwet vallen. In het openbaar debat over de Staatsbegrooting is verleden jaar reeds door één der sprekers op de mogelijkheid van eene zoodanige oplossing gewezen.

In de eigenlijke Staatsbegrooting komen thans ter zake van de Staatsmijnen onder de gewone uitgaven en inkomsten geen andere bedragen voor dan de onder de middelen geraamde rente van een obligatieschuld van f 35 miljoen à 5½ pct., terwijl op hoofdstuk VIIA het aflossingsbedrag van deze schuld ad f 780 000 naar den buitengewonen dienst is overgebracht. Wil men dus ter verkrijging van een zuiverder vergelijking tusschen de gewone uitgaven der diensten 1926 en 1927 den invloed der Staatsmijnen uit beide diensten weglaten, dan moet het totaal der gewone uitgaven voor 1926, ad f 625 559 697,16, met f 41 620 500 worden verminderd en het totaal der gewone uitgaven voor 1927 met f 780 000 worden verhoogd.

Een tweede punt, waarop gewezen moet worden, is dat in bovenstaand totaalcijfer van de gewone uitgaven voor 1926 niet voorkomen een bedrag van f 2 201.225 Marine-uitgaven en f 2 409 000 Zuiderzee-uitgaven, waarop toch reeds bij de indiening der Staatsbegrooting was gerekend en waarvoor dan ook van het begin af de dekking was aangewezen. Het eerstgenoemd bedrag, den Vlootbouw betreffende, kwam zelfs op de ingediende begrooting voor; werd later tijdelijk afgevoerd; en ten slotte suppletoir hersteld. Het laatstgenoemd bedrag, voor de versterkte uitvoering der Zuiderzeewerken bestemd (voor zoover uit *gewoon* betaald), stond niet op de ingediende begrooting, maar werd reeds in de Millioenennota aangekondigd als suppletoir te zullen worden aangevraagd, terwijl de dekking werd aangewezen. Beide bedragen behooren derhalve tot de reeds oorspronkelijk geraamde uitgaven voor 1926.

Brengt men de tweeërlei bovenstaande correcties aan op het staatje van blz. 7, dan blijkt, dat de raming der gewone uitgaven voor 1926 moet verminderd worden met f 41 620 500 (de toenmaals geraamde uitgaven der Staatsmijnen) en vermeerderd met f 4 610 225 (f 2 201 225 + f 2 409 000).

Het geraamde cijfer der gewone uitgaven voor 1926 wordt alsdan f 588 549 422,16.

Het geraamde cijfer der gewone uitgaven voor 1927 is f 591 868 646,71.

Intusschen vereischt, zooals boven reeds bleek, voor een zuivere vergelijking ook dit laatste bedrag correctie. Het moet namelijk verhoogd worden met f 780 000, die, ten gevolge van de gestie met de mijnen, van den gewonen naar den buitengewonen dienst van hoofdstuk VIIA zijn overgebracht. Dit geld drukte in 1926 op „gewoon” en moet, waar het ook in 1927 verschuldigd is, bij vergelijking dier beide jaren dus bij de gewone uitgaven voor 1927 worden opgeteld. Omgekeerd moeten deze laatste worden verminderd met de f 3,5 miljoen Marine-uitgaven en de f 1 miljoen Waterstaatuitgaven, die — in de lijn van wat ten vorigen jare op blz. 15 van de Millioenennota werd aangekondigd — thans van buitengewoon naar gewoon zijn overgebracht. Bij Marine is hierdoor de laatste buitengewone uitgaaf verdwenen en derhalve de toestand, zooals die door verschillende omstandigheden sedert een tiental jaren was ingetreden, nu ten volle gesaneerd. Bij Waterstaat is, overeenkomstig het in de voormelde Nota aangegeven plan, andermaal f 1 miljoen van de tot dusver ten onrechte op buitengewoon gebrachte uitgaven naar gewoon overgebracht.

Uit een en ander blijkt, dat het cijfer der gewone uitgaven voor 1927, voor een zuivere vergelijking met dat voor 1926, moet verhoogd worden met f 780 000 en verlaagd met f 4½ miljoen. Het wordt dan f 588 148 646,71

Met inachtneming van bovenstaande correcties is derhalve de lagere raming der gewone uitgaven voor 1927 dan die voor 1926, niet f 33 691 050,45, als op het staatje van bladz. 7 genoemd, maar f 400 775,45.

Dit verschil is als volgt te specificceeren:

Hooger:

Hoofdstuk	I	 f	133 888,89
„	II		218,97
„	III		435 280,—
„	IV		105 160,—
„	V		186 756,—
„	VA		2 890 755,—
„	VII B		411 200,44
„	IX		1 393 594,—
			f 5 556 853,30

Lager:

Hoofdstuk	VI	 f	3 119 943,—
„	VII A		2 573 222,75
„	VIII		182 256,—
„	X		711,—
„	XI		81 496,—
			f 5 957 628,75
			Hooger 5 556 853,30

Blijft lager f 400 775,45

Hierbij moge ten slotte niet uit het oog worden verloren, dat in de raming voor het jaar 1927 — afgezien nog van het normale accres der uitgaven — begrepen is: 1°. de met f 2 millioen versterkte storting in het Invaliditeitsfonds, ingevolge het wettelijk schema om die storting geleidelijk te herstellen; 2°. de stijging der pensioenlasten; 3°. de met f 4,5 millioen verhoogde subsidie aan de spoorwegen, ten gevolge van de tariefsherziening.

Tegenover die laatste verhooging staat overigens — ook dit behoort hier vermeld — eene verlaging op hetzelfde hoofdstuk der begrooting van de uitgaven voor onderhoud en verbetering van Rijkswegen tot een bedrag van rond f 2,4 millioen, in afwachting van de totstandkoming van het Wegenfonds. Eene verlaging, die intusschen niet een bate vormt voor de budgetaire positie in het algemeen, daar — zooals hieronder nader blijken zal — zij gepaard gaat aan eene prijsgeving in 1927 van f 3,7 millioen der middelen (60 pct. van de opbrengst der rijwielbelasting). Mocht onverhoopt het Wegenfonds niet tot stand komen, dan vervalt zoowel het een als het ander.

Hoofdstuksgewijze valt omtrent de bovenvermelde stijgingen en dalingen overigens het volgende op te merken.

De stijging van *Hoofdstuk I* is een gevolg van de opneming van een post — ingevolge artikel 28 der Grondwet — wegens het inkomen van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana.

In *Hoofdstuk II* zijn hooger geraamd de uitgaven voor de Staten-Generaal f 9072, de Algemeene Rekenkamer f 9790 en de Kanselarij der Nederlandsche Orden f 1100, terwijl minder is uitgetrokken voor den Raad van State f 588 en voor pensioenen, wachtgeld en gratificatiën f 19 227.

Hoofdstuk III is tot een bedrag van f 400 000 verhoogd wegens uitgaven voor den wederopbouw van het Gezantschapsgebouw te Tokio. Voorts zijn de kosten (jaarwedden, verblijfsvergoedingen) der Gezantschappen met f 32 500 verhoogd, terwijl dezelfde uitgaven voor de consulaten met f 10 290 zijn

verlaagd. Eindelijk is wegens het aandeel van Nederland in de kosten van den Volkenbond meer uitgetrokken f 20 000, terwijl wegens de opheffing van het Rijkspaspoortenkantoor de desbetreffende post met f 10 000 is verlaagd.

Hoofdstuk IV wordt evenals verleden jaar bezwaard door een stijging van den pensioenlast, ditmaal tot een bedrag van f 365 700, wegens pensioenen en f 39 300 wegens wachtgelden. Voorts is meer geraamd voor de kosten van het Departement f 5568, voor gebouwen f 9482 en voor verschillende uitgaven f 17 839.

Daartegenover is minder geraamd voor de kosten van de rechterlijke macht f 52 768, voor de kosten van de Rijkspolitie wegens opheffing van het Rijkspaspoortenkantoor en vermindering van de grensbewaking f 115 964, voor kosten van gevangenen en Rijkswerkinrichtingen f 109 372 en voor kosten van het Rijkstucht- en opvoedingswezen in verband met de buitendienststelling van het Rijksoopvoedingsgesticht te Leiden f 59 465.

In *Hoofdstuk V* is meer geraamd voor de kosten van het Binnenlandsch Bestuur f 19 919, voor den Landbouw f 315 400, voor de Visscherij f 5655.

Daarentegen is minder geraamd: voor kosten van het Departement f 18 177, voor Armwezen f 87 350 (voornamelijk wegens vervallen van een in 1926 geraamden post van f 97 200 tot dekking van een verlies, geleden bij de liquidatie van de Vereeniging Maatschappelijk werk bij zenuwlijden en krankzinnigheid); voor de *Nederlandsche Staatscourant* en de *Handelingen* der Staten-Generaal f 13 950 en voor pensioenen enz. f 34 741.

De verhooging van *Hoofdstuk VA*, bedragende in totaal f 2 890 755, is, met uitzondering alleen van de Afdeeling voor onvoorziene behoeften, welke Afdeeling met een bedrag van f 1 543 000 is verminderd, over alle afdeelingen van het hoofdstuk verdeeld.

Méer is achtereenvolgens geraamd: voor kosten van het Departement f 21 614; voor Hooger Onderwijs f 692 792; voor Middelbaar Onderwijs f 481 606; voor Nijverheidsonderwijs f 298 147; voor Handelonderwijs f 54 077; voor Lager onderwijs algemeen f 53 061; voor Lager onderwijs financieel f 2 610 200; voor Kunsten en Wetenschappen f 67 599 en voor uitkeeringen, wachtgelden, enz. f 154 659.

In *Hoofdstuk VI* is op de Afdeeling Materieel der Zeemacht, de suppletoire begrooting en de buitengewone uitgaven voor 1926 medegerekend, minder geraamd f 2 375 110. De Afdeeling Pensioenen enz. is hooger geraamd f 322 685, terwijl de Afdeeling Personeel der Zeemacht is verminderd met f 796 650.

Voor de niet-militaire uitgaven is meer geraamd voor de Hydrografie f 1600; en voor de pensioenen, enz. f 105 600 terwijl voor het Loodswezen, enz. een bedrag van f 371 300 minder is uitgetrokken.

Hoofdstuk VIIA kon worden verminderd met f 2 573 222,75. Deze vermindering is een gevolg van een lagere raming van de Afdeeling „Interesten, enz.” met een bedrag van f 4 793 527, waartegenover staat een verhooging van de Afdeeling „Aflossingen” met f 1 440 305. De verlaging van de Afdeeling Interesten komt voor een bedrag van f 2 200 000 op rekening van de vlottende en voor een bedrag van f 2 670 000 op rekening van de geconsolideerde schuld.

De verhooging van de Afdeeling Aflossingen is een gevolg vooreerst van de bepaling der onderscheiden leeningwetten, dat de vrijgevallen rente moet strekken ter verhooging van het te amortiseeren kapitaal en voorts van de omstandigheid, dat ten gevolge van extra aflossing op de leening 1919 het deel van die leening, dat ten laste van den buitengewonen dienst wordt gebracht, is verminderd.

De verhooging van *hoofdstuk VII B* met een bedrag van f 411 200,44 kan als volgt over de verschillende afdeelingen van dat hoofdstuk worden verdeeld.

De kosten van het Departement zijn hooger f 18 858, de kosten van het Muntwezen hooger f 41 841, de kosten der belastingadministratie hooger f 323 903, de kosten van de Eerediensten hooger f 2000 en de verschillende uitgaven (waaronder de uitkeering aan de gemeenten volgens de wet op de financiële verhouding) f 478 500.

Daarentegen konden lager worden geraamd: de kosten van de Grootboeken der Nationale Schuld f 1510, de Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden wegens een te hoog gebleken raming in 1926 f 445 726, en de Rijksgebouwendienst f 6665.

Hoofdstuk VIII is in vergelijking met 1926 f 182 256 lager geraamd, welke verlaging over de volgende afdeelingen is verdeeld.

Lager zijn geraamd de afdeelingen: Bezoldiging van het personeel der Staven van het leger f 6620; bezoldiging van het personeel der intendance enz. f 3950; bezoldiging van het personeel der verschillende wapens f 771 031; kosten der voeding f 6633; kosten van huisvesting, stalling, enz. f 66 005; aanschaffing voeding en verzorging van paarden f 269 075; studiën, onderwijs en oefeningen f 244 762; administratiekosten f 40 085; verschillende uitgaven f 151 853; geneeskundige dienst f 30 649; kosten van de luchtvaartafdeeling f 452 766; Centraal magazijn van kleeding en uitrusting f 121 391; kosten van verplaatsing f 62 000; subsidiën, gratificatiën enz. f 91 001; marechaussée en politietroepen f 5424, en buitengewone uitgaven f 94 220.

Daartegenover is meer geraamd voor: Kosten van het Departement f 14 840; kosten van kleeding en uitrusting f 279 360; inrichtingen van onderwijs f 911 521; kosten van de schoolcompagnie van den motordienst f 40 368; materieel der artillerie f 30 223; militaire verkenningen f 9816; dienst der genie f 165 450, en aan pensioenen, wachtgelden enz. f 783 631.

Hoofdstuk IX. De afdeeling Waterstaat is, afgezien van de versnelde uitvoering der Zuiderzeewerken en het overbrengen van f 1 miljoen van buitengewoon naar gewoon, verhoogd met f 1 400 000 voor verschillende nieuwe of reeds in uitvoering zijnde waterstaatswerken. Hiertegenover is f 2 430 550 minder uitgetrokken voor kosten van onderhoud en verbetering van Rijkswegen, in afwachting van de totstandkoming van de wegenbelastingwet.

Op de onderafdeeling Spoorwegen staan tegenover eene verhooging met f 4 500 000 van den post tot dekking van het verlies op de exploitatie van de Nederlandsche spoorwegen als gevolg van de tariefsverlaging, verminderingen van de posten voor aanleg van spoorwegverbindingen met de havens-West, voor rentelooze voorschotten voor den aanleg van locaalspoor- en tramwegen, terwijl enkele andere, in 1926 opgenomen posten thans zijn vervallen. De onderafdeeling Scheepvaart is verlaagd met f 44 137. Van de overige afdeelingen van dit hoofdstuk is de afdeeling Pensioenen, enz. verhoogd met f 269 947, terwijl zijn verlaagd de afdeelingen: Kosten van het Departement en Posterijen, Telegrafie en Telefonie en Rijkspostspaarbank, onderscheidenlijk met f 35 640 en f 64 426.

In *hoofdstuk X* zijn de afdeelingen: Kosten van het Departement en Arbeid, onderscheidenlijk verhoogd met f 10 278 en f 22 847. De afdeeling Arbeidersverzekering is verhoogd met een hogere bijdrage aan het Invaliditeitsfonds ad f 2 000 000, waartegenover echter staan verschillende verlagingen tot een totaal bedrag van f 374 070. De afdeeling Handel en Nijverheid is verhoogd met f 17 097, terwijl de afdeeling Volksgezondheid f 1 240 751 lager kon worden geraamd, hoofdzakelijk wegens vermindering van den post: Bijdragen voor middenstandswoningbouw en toegekende bouwpremies. De afdeelingen Werkloosheidsverzekering en Pensioenen konden worden verlaagd met onderscheidenlijk f 167 825 en f 270 123.

Hoofdstuk XI is f 81 496 lager geraamd kunnen worden wegens vermindering van de afdeelingen: Kosten van het Departement en Uitgaven ten behoeve van Suriname, onderscheidenlijk met f 13 359 en f 76 660, waartegenover staat een verhoging van de afdeeling Pensioenen, enz. met f 8523.

Inkomsten.

De middelen en inkomsten ter bestrijding der uitgaven zijn geraamd op f 611 808 305,11, waarin blijkens de hierachter gegeven specificatie begrepen is aan buitengewone ontvangsten f 7 906 587,25, zoodat voor gewone ontvangsten blijft f 603 901 717,86.

Om eene vergelijking met 1926 mogelijk te maken moet men uit beide diensten de inkomsten ter zake van de Staatsmijnen weglaten. De gewone inkomsten voor 1927 beloopt dan in totaal f 602 064 217,86, tegen f 587 959 581,22 in 1926, en zijn dus in 1927 f 14 104 636,64 hooger geraamd.

De middelen, welke opbrengst in de maandelijksche middelenstaten wordt gepubliceerd (Middelen A—F), zijn opgenomen voor f 472 599 600, tegen f 458 196 000 voor 1926, en zijn dus hooger geraamd f 14 403 600.

De overige middelen, voor zoover onder de gewone gerangschikt, zijn, zonder de rentevergoeding van de Staatsmijnen ad f 1 837 500, geraamd op f 129 464 617,86, tegen f 129 763 581,22 voor 1926, en zijn dus lager geraamd f 298 963,36, zoodat de gewone middelen in totaal hooger zijn geraamd f 14 104 636,64.

De stijging van de Middelen A—F kan als volgt worden gespecificeerd:

Hooger zijn geraamd:

de Grondbelasting	f 545 600
de Personeele belasting	1 600 000
de Inkomstenbelasting	6 000 000
de Vermogensbelasting	500 000
Invoerrechten	3 500 000
Accijns op suiker	2 000 000
Belasting op rijwielen	250 000
Zegelrechten	3 000 000
Domeininkomsten	364 000
Domeininkomsten Oorlog	70 000
Inkomsten groote wegen	15 000
Inkomsten vaarten, enz.	59 000

Totaal hooger f 17 903 600

Lager zijn geraamd:

Dividend- en tantiëmebelasting	f 1 000 000
Accijns op gedistilleerd	2 000 000
Accijns op geslacht	500 000

Totaal lager f 3 500 000

Blijft derhalve hooger f 17 903 600 — f 3 500 000 = f 14 403 600.

Van de onder de tweede groep opgenomen middelen zijn *hooger* geraamd ¹⁾ de volgende posten:

Aandeel van den Staat in de winsten der Nederlandsche Bank	f 1 550 000
Rente van kasvoorschotten aan Nederlandsch-Oost-Indië	1 320 000

1) Ramingsverschillen beneden f 30 000 zijn niet vermeld.

Rente van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	f 400 000
Rente van voorschotten ingevolge de Landarbeiderswet	42 000
Rente van kapitalen, verstrekt aan de Artillerie-Inrichtingen	70 000
Rente van kapitalen, verstrekt aan het Staatsbedrijf der Posterijen, T. en T.	200 000
Rente van voorschotten, verleend voor den aanleg van drinkwaterleidingen	49 200
Rente van voorschotten op subsidies aan bijzondere gymnasia, H.B.S. en lycea (nieuwe post in 1927, dus meer)	60 000
Aandeel van Ned. Oost-Indië in de aflossing van Nationale Schuld	87 111
Uitkeeringen van premiën door het Staatsbedrijf der Posterijen, T. en T.	204 400
Opbrengst van ter griffie betaalde boeten enz. (in strafzaken) en gestorte waarde van verbeurd verklaarde voorwerpen	35 000
Griffierechten	230 000
Gerechtelijke boeten	100 000
Baten voortvloeiende uit het onderzoek van terreinen, planten, enz., het onderzoek van ter in- of doorvoer toegelaten aardappelen en uit het gebruik van blauwzuurdamp ter bestrijding van voor den land- en tuinbouw schadelijke dieren	30 240
Baten voortvloeiende uit het beheer van 's Rijks Seruminrichting te Rotterdam	100 000
Baten voortvloeiende uit het beheer van het Universiteitsziekenhuis te Leiden	35 000
Baten voortvloeiende uit het beheer van de klinieken der Rijksuniversiteit te Utrecht	30 000
Bijdragen voor het volgen der lessen aan de Rijksuniversiteiten, benevens inschrijvingsgelden	77 100
Bijdragen van gemeenten in de kosten van Rijks H.B.S. en bijdragen van gemeenten in de stichting van Rijks H.B.S.	100 746
Bijdragen van het personeel ressorteerende onder het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen voor eigen en voor weduwen- en weezenpensioen	50 700
Aandeel van Ned. Oost-Indië in den vlootbouw	345 740
Vergoedingen van de scheepvaart, geheven voor bijzondere diensten, enz., ingevolge het Algemeen loodsreglement (nieuwe post in 1927, dus meer) ...	50 000
Bijdragen van het burgerlijk personeel, ressorteerende onder het Departement van Marine, voor eigen en voor weduwen- en weezenpensioen	44 192
Opbrengst van verkochte Rijksgoederen en eigendommen betreffende het Departement van Marine	102 200
Teruggaaf door provinciën en gemeenten wegens het aandeel der niet ten behoeve van 's Rijks kas geheven opcenten, in de kwade posten op de directe belastingen	1 000 000
Kosten van vervolging ter zake van middelen, waarvan de invordering is opgedragen aan de ambtenaren der directe belastingen en accijnzen	100 000

Leges aan de schatkist vervallen	f 50 000
Bijdragen van het militair personeel, ressourceerende onder het Departement van Oorlog, voor eigen en voor weduwen- en weezenpensioen	219 000
Bijdragen in de kosten van aanleg en onderhoud van landswerken	203 963
Examengelden voor stuurlieden en machinisten ter koopvaardij	30 000
Teruggaaf van uit de Staatsbegrooting bestreden kosten der Rijkspostspaarbank	40 355
Opbrengst van verkochte Rijksgoederen en eigendommen betreffende het Departement van Waterstaat	130 000
Andere ontvangsten betreffende het Departement van Waterstaat	58 900
Andere ontvangsten betreffende het Departement van Arbeid, Handel en Nijverheid	497 000
Totaal hooger	f 7 642 847

Daarentegen zijn *lager* geraamd: ¹⁾

Leges geheven ingevolge de wet van 9 Mei 1890 (<i>Staatsblad</i> n°. 80), laatstelijk gewijzigd bij die van 23 Juni 1923 (<i>Staatsblad</i> n°. 291)	f 250 000
Aandeel van Ned. Oost-Indië in de rente en kosten van de Nationale Schuld	91 911
Rente van voorschotten voor woningbouw met premie	1 740 000
Rente van voorschotten aan het Zuiderzeefonds	371 500
Rente van voorschotten aan vreemde Mogendheden en van andere door den Staat verleende voorschotten	609 000
Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	725 000
Idem voor woningbouw met premie	640 000
Consulaatrechten	80 000
Inkomsten voortvloeiende uit den arbeid in de gevangenissen en in de Rijkswerkinrichtingen	54 000
Baten het beheer van den gewonen dienst der gevangenissen en der Rijkswerkinrichtingen betreffende	43 046
Andere ontvangsten betreffende het Departement van Justitie	30 000
Andere ontvangsten betreffende het Departement van Binnenlandsche Zaken en Landbouw ...	108 000
Bijdragen voor het volgen der lessen aan de Technische Hoogeschool, benevens inschrijvingsgelden	32 000
Bijdragen van leerlingen op de Rijks H.B.S. ...	60 000
Teruggaven van gemeenten ter zake van hetgeen door haar volgens art. 56 der wet tot regeling van het lager onderwijs 1920 te veel is genoten	100 000
Teruggaven door besturen van bijzondere lagere scholen ter zake van hetgeen door hen volgens art. 97 der wet tot regeling van het lager onderwijs 1920 te veel is genoten	350 000

1) Ramingsverschillen beneden f 30 000 zijn niet vermeld.

Teruggaaf wegens het aandeel der ten behoeve van het Leeningfonds 1914 geheven opcenten in de kwade posten op de directe belastingen	f	500 000
Andere ontvangsten betreffende het Departement van Financiën		1 000 000
Winst van het Staatsbedrijf der Posterijen, T. en T.		1 303 272
Totaal lager	f	8 087 729
Totaal hooger		7 642 847
dus tweede groep minder	f	444 882
tweede groep werkelijk minder		298 963
Verschil	f	145 919

welk verschil is ontstaan doordat, ter wille van de beknoptheid, de posten met ramingverschillen beneden f 30 000 zijn weggelaten.

Als **buitengewone uitgaven** zijn aangemerkt:

A. *Waterstaatswerken* (Hoofdstuk IX).

Kosten van de Kanalisatie van de Maas in Limburg	f	2 139 000
Aanleg van het Julianakanaal		3 825 000
	f	5 964 000
waarvan in 1927 een bedrag van ... op den gewonen dienst is gebracht.		2 000 000
Blijft voor buitengewone uitgaven	f	3 964 000
Uitkeering aan het Zuiderzeefonds voor den afsluitdijk, waarvan op „buitengewoon” wordt gebracht		3 500 000

B. *Spoorwegen* (Hoofdstuk IX).

Aanleg van een spoorweg van Gouda over Boskoop naar Alphen		900 000
Aanleg van een spoorweg van Schaesberg over Kerkrade en Spekholzerheide naar Simpelveld ...		1 700 000

C. *Staatsmijnen* (Hoofdstuk IX).

Uitkeering aan het Staatsmijnbedrijf wegens verstreking van kapitaal		2 400 000
--	--	-----------

D. *Domeinen*.

Kosten van bedijking, landaanwinning, alsmede toegankelijkmaking van domeingronden (hoofdstuk VII B)		16 440
Aankoop van vast goed ter afronding of uitbreiding van het Staatsboschbezit (hoofdstuk V)		25 000

E. *Muntwezen* (Hoofdstuk VII B).

Uitgaven van het Muntwezen		5 801 110
----------------------------------	--	-----------

F. *Nationale Schuld* (Hoofdstuk VII A).

Het verschil tusschen een 15-jarige en een 40-jarige annuïteit over het deel der leening 1919 (na aftrek van de extra aflossing), waarvan rente en aflossing zijn gebracht ten laste van hoofdstuk VIIA der Staatsbegroting		6 455 000
Versterkte aflossing van Staatsschuld		3 200 000
Een deel van de aflossing der Staatsschuld, voor zoover gestoken in de Staatsmijnen, zoolang het bedrijf de afschrijving in nieuwe uitbreiding vastlegt		780 000

G. *Voorschotten* (Hoofdstuk VII B).

Voorschotten ingevolge de Woningwet	f 12 000 000
Voorschotten voor de verstrekking van gelden onder waarborg van tweede hypotheek	1 000 000
Voorschotten ingevolge de Landarbeiderswet ...	1 250 000
Voorschot aan het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie	4 653 000
Voorschot aan het Weduwen- en Weezenfonds voor de geëmployeerden tot het Algemeen Bestuur behoorende	400 000
Voorschotten voor den aanleg van drinkwater- leidingen	800 000
Verstrekking van kapitaal aan het Zuiderzee- fonds	6 253 500
Totaal	f 55 098 050

Buitengewone ontvangsten.*Inkomsten uit spoorwegen.*

Baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	f 30 000,—
--	------------

Domeinen.

Koopprijzen van domeinen	1 200 000,—
--------------------------------	-------------

Muntwezen.

Ontvangsten inzake het muntwezen (af te leveren munten en rente van kapitaal van het muntfonds)	2 800 000,—
---	-------------

Aflossing van voorschotten.

Aflossing voorschot aan het Tiendfonds	533 000,—
Idem aan de Handelskamer	40 000,—
Idem aan de Kweekschool voor vroedvrouwen te Heerlen	9 487,25
Idem aan de Algemeene Landsdrukkerij	23 100,—
Idem aan het Staatsmuntbedrijf	20 000,—
Idem aan het Staatsvischershavenbedrijf ...	30 000,—
Idem wegens den aanleg van drinkwaterlei- dingen	1 000,—
Idem aan de Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland	20 000,—

Extra-aflossing van voorschotten.

Extra-aflossingen van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet	1 500 000,—
Extra-aflossingen van voorschotten voor wo- ningbouw met premie	1 700 000,—

Totaal f 7 906 587,25

Stelt men de ramingen der ontvangsten en uitgaven tegenover
elkaar, dan vindt men dat geraamd wordt:

	Gewone dienst.	Buitengewone dienst.	Totaal.
Ontvangsten	f 603 901 717,86	f 7 906 587,25	f 611 808 305,11
Uitgaven	591 868 646,71	55 098 050,—	646 966 696,71
Batig saldo	f 12 033 071,15	—	—
Nadeelig saldo	—	f 47 191 462,75	f 35 158 391,60

Op den gewonnen dienst zou derhalve een overschot zijn van
rond f 12 miljoen.

Dit overschot moet evenwel terstond verminderd worden met
f 3,7 miljoen, zijnde 60 pct. van de opbrengst der rijwielbelas-
ting, welk bedrag, naar in de dezer dagen aan de commissie van
voorbereiding ingezonden Memorie van Antwoord over het be-
treffende wetsontwerp tot uiting komt, bestemd is in 1927 te

worden ten goede geschreven aan het in te stellen Wegenfonds.

Het resteerend overschot zal in staat stellen om eenig begin te maken met de uit een economisch oogpunt hoogst noodzakelijke belastingverlaging op den gewonen dienst. Zooals de ondergeteekende reeds uiteengezet heeft in §§ 1 en 6 der op 30 Augustus jl. aan de Commissie van Voorbereiding voor de belastingvoorstellen toegezonden Memorie van Antwoord, is hij van oordeel, dat dit begin van verlaging het meest doeltreffend wordt aangebracht door, onder handhaving van de voorgestelde vermindering van de successierechten en van de personeele belasting, voorshands niet aan te dringen op een onverwijld behandeling der weeldeverteringsbelasting. Deze laatste, die bij dezelfde Memorie van Antwoord eenige ingrijpende wijzigingen heeft ondergaan, waardoor, naar hij zich voorstelt, aan de belangrijkste bezwaren wordt te gemoet gekomen, zal dan op een later tijdstip kunnen worden behandeld en, zoo zij door de Kamer wordt aanvaard, hopelijk kunnen dienen om verdere verlaging van andere, schadelijker, heffingen mogelijk te maken.

Wordt de op het oogenblik bij de Kamer aanhangige belastingverlaging op den gewonen dienst, waarvan het offer voor de schatkist op f 18 miljoen wordt geraamd, aanvaard en komt daarnaast de nieuwe hotelbelasting, met een geraamde opbrengst van f 10 miljoen, tot stand, dan zal de positieve verlichting, voor zoover die den gewonen dienst betreft, op f 8 miljoen zijn te stellen. Het resteerend overschot op de aangeboden begroting biedt hiertoe ruimte. In dit verband moge herinnerd worden aan wat reeds in de laatstvermelde Memorie van Antwoord werd opgemerkt, dat de uitkeering van f 2 miljoen, waarop na de invoering van de ontworpen verlaging der crisisheffingen blijkens de desbetreffende Memorie van Toelichting gerekend werd, ten gevolge van het accres bij de middelen van het Leeningfonds 1914 onnoodig is gebleken.

*L van den gewonen dienst aan
het leeningfonds.*

Ofschoon met het bovenstaande, voor zooveel de algemeene toelichting op de begroting voor 1927 betreft, zou kunnen worden volstaan, meent de ondergeteekende ook omtrent een verder perspectief der Staatsfinanciën enkele opmerkingen niet achterwege te mogen laten. De omstandigheid, dat een kleine verlichting van druk in zicht is gekomen, mag niet het oog doen sluiten voor het feit, dat het peil der uitgaven zich nog steeds op een bedenkelijke hoogte bevindt. In 1913 was het bedrag der gewone Staatsuitgaven f 219 miljoen. Dit staat gelijk, bij een indexcijfer van 170, met f 354 miljoen thans. In 1918 waren de 219 gestegen tot 333. In 1919 tot f 444 miljoen. In 1920 tot f 613 miljoen. En sedert is het cijfer in de buurt van dit laatste bedrag gebleven. De moeilijkheden waarmede, ondanks menig gunstig gegeven, ons land in economisch opzicht nog zoo veelzins te worstelen heeft, vinden zonder twijfel in den abnormaal hoogen belastingdruk voor een groot deel hare verklaring. Het blijft een gemeenschappelijk belang, door beperking van collectieve behoeften de voorwaarde te scheppen voor een duurzaam opbloei der welvaart. Ondergeteekende zou er daarom tegen willen waarschuwen, het doelpunt reeds bereikt te achten met de geringe verlichting, die thans mogelijk werd, en veel méér nog hiertegen, dat door verslapping van den drang tot bezuiniging ook deze onvoldoende verlichting weer in de waagschaal zou worden gesteld.

Want ook dit laatste gevaar is niet denkbeeldig. Ondergeteekende heeft gemeend, dat, nu de mogelijkheid zich voordeed, naast de voorgenomen belastingconversie een begin van belastingverlaging niet achterwege mocht blijven. Maar hij ontveinst zich niet, dat slechts zoo daaraan een streng volgehouden beperking gepaard gaat, deze verlaging ten slotte voldoende gerechtvaardigd zal blijken.

Voor de naaste toekomst immers zal, naast het normale accres der uitgaven, waarvan men slechts hopen mag dat het door een accres der middelen zal worden opgewogen, op eenige onvermijdelijke nieuwe uitgaven moeten worden gerekend. Een viertal daarvan moge hier in herinnering worden gebracht.

Vooreerst de saneering der pensioenlasten. Gelijk men weet,

zal het bedrag, dat op grond van artikel 157 der Pensioenwet jaarlijks ten laste van de Staatsbegroting wordt gebracht, nog geruimen tijd stijgen, terwijl daarnaast rekening is te houden met het aanwezige tekort in het pensioenfonds. De Commissie VAN VUUREN, die dit vraagstuk aan een onderzoek heeft onderworpen, heeft in een voorloopig rapport aan den ondergeteekende het voorstel gedaan om, onder intrekking van de artt. 157, 1e lid 2en zin, en 166 der Pensioenwet, een annuïteit vast te stellen, die de Staat, in de plaats van het volgens die artikelen verschuldigde, 's jaars aan het fonds zou hebben uit te keeren, en deze annuïteit te bepalen op een zóódanig bedrag, dat daarmede niet slechts de lasten van artikel 157 zullen worden genormaliseerd, maar dat ook het tekort in het fonds geleidelijk zal worden aangevuld. Eene voorloopige berekening bracht de Commissie tot de uitkomst, dat deze annuïteit ongeveer f 34 miljoen 's jaars zou moeten bedragen. Ondergeteekende is van oordeel, dat op deze wijze inderdaad eene aannemelijke regeling der betreffende aangelegenheid is te verkrijgen. Aangezien op de begroting voor 1927 ter zake van de pensioenen ingevolge de artikelen 157 en 166 rond f 28 miljoen is uitgetrokken, valt uit dezen hoofde in de naaste toekomst met eene uitgavenstijging van f 6 miljoen 's jaars te rekenen. Hiertegenover staat natuurlijk, dat de stijging der pensioenlasten, die thans ieder jaar de begroting ongunstig beïnvloedt en ditmaal vooral bij justitie en onderwijs merkbaar is, zich na deze normalisatie niet meer zal doen gevoelen.

In de tweede plaats de afschrijving op het spoorwegkapitaal. Uit recente berekeningen is gebleken, dat de afschrijving, welke ingevolge de gesloten overeenkomsten jaarlijks ten laste van de exploitatierekening der spoorwegmaatschappijen wordt gebracht, ook na de jongste verhooging nog blijft beneden het bedrag, dat op technische gronden noodzakelijk moet worden geacht en derhalve in geen geval kan strekken om den achterstand uit vroeger jaren in te halen. Hierin kan te minder worden berust nu door de opkomst van nieuwe verkeersmiddelen de spoorwegen uit hunne monopolistische positie worden teruggedrongen. Ondergeteekende stelt zich voor dit vraagstuk aan een nader nauwgezet onderzoek te onderwerpen, doch meent voorzichtigheidshalve reeds thans met hieruit voortvloeiende nieuwe lasten voor het Staatsbudget te moeten rekening houden, waarvan het bedrag misschien op f 5 miljoen 's jaars gesteld zal moeten worden.

In de derde plaats zal de versterkte storting in het Invaliditeitsfonds, waardoor de begroting voor 1927, gelijk boven werd herinnerd, met een nieuwe f 2 miljoen is belast, ook in de jaren 1928 en 1929 het budget nog respectievelijk met f 2 en f 4,2 miljoen doen stijgen. Te zamen alzoo in 2 jaar een stijging van f 6,2 miljoen.

In de vierde plaats zal, in de lijn van het op blz. 8 dezer Nota besprokene, de gewone dienst der Waterstaatsbegroting in de eerstvolgende jaren nog met rond f 4 miljoen moeten stijgen, die tot dusver onder buitengewoon zijn ondergebracht.

Van dit viertal toekomstige verhoogingen is feitelijk alleen de tweede onzeker. Een onzekerheid, die zoowel betreft het bedrag der versterkte afschrijving, als de vraag, of die afschrijving een nieuwen last voor het budget zal meebrengen. De mogelijkheid bestaat natuurlijk, dat de jongstelijk ingetreden tariefsverlaging in die mate en binnen een zóódanigen termijn zal worden opgevangen door een toenemend vervoer en eene verminderde declassering der reizigers, dat het subsidiebedrag, waarop in de aangeboden begroting gerekend is, voor het a.s. jaar te hoog geraamd zal blijken. De eerste resultaten doen te dien aanzien zelfs eene eenigszins gunstige verwachting koesteren. In dat geval zal het nieuw uitgetrokken subsidiebedrag in volgende jaren vanzelf grootendeels voor eene versterkte afschrijving kunnen worden benuttigd. Zekerheid daaromtrent valt uiteraard nog allerminst te verkrijgen. Zoo de tariefsverlaging *niet* voldoende slaagt, zal zij in een later jaar zelfs tot een hooger subsidie kunnen leiden dan het voor 1927 onderstelde, wijl dit laatste berekend is op een werking van het verlaagd tarief slechts over een half jaar (1 Juli tot 31 December 1926). De positie der

Bijlage A.

Overzicht van de STAATSONTVANGSTEN over de diensten 1906 tot en met 1925.

DIENSTJAREN.		Gewone ontvangsten.	Bijdrage uit het fonds der koopprijzen van domeinen.	Buitengewone ontvangsten.	T O T A L.
1906		f 181 514 269,96	f 300 000,—	f 162 161,05	f 181 976 431,01
1907		183 015 599,67 ⁵	300 000,—	219 533,34	183 535 133,01 ⁵
1908		182 492 195,38 ⁵	200 000,—	798 737,78	183 490 933,16 ⁵
1909		189 179 088,40 ⁵	400 000,—	1 723 600,43	191 302 688,83 ⁵
1910		198 630 497,—	600 000,—	861 827,82	200 092 324,82
1911		203 680 170,32	1 000 000,—	922 577,72 ⁵	205 602 748,04 ⁵
1912		211 305 137,82 ⁵	500 000,—	1 596 129,11	213 401 266,93 ⁵
1913		223 507 379,52 ⁵	200 000,—	3 715 285,71	227 422 665,23 ⁵
1914		224 910 389,07 ⁵	400 000,—	20 260 921,65 ⁵	245 571 310,73
1915		221 643 336,19 ⁵	600 000,—	41 248 202,93 ⁵	263 491 539,13
1916		(2) 296 200 275,72 ⁵	600 000,—	13 178 282,66 ⁵	309 978 558,39
1917		(3) 524 138 812,58 ⁵	600 000,—	10 038 246,24	534 777 058,82 ⁵
1918		(4) 548 926 173,81 ⁵	250 000,—	11 909 662,01 ⁵	561 085 835,83
1919		(5) 686 307 738,29 ⁵	150 000,—	8 591 424,71	695 049 163,— ⁵
1920		(6) 798 678 881,52 ⁵	150 000,—	11 962 833,95 ⁵	810 791 715,48
1921		(7) 703 589 983,72 ⁵	250 000,—	5 405 103,66	709 245 087,38 ⁵
1922		(8) 646 243 947,30 ⁶	1 500 000,—	14 568 464,20 ⁵	662 312 411,51
1923		(9) 617 444 504,91	1 000 000,—	40 752 714,37 ⁵	659 197 219,28 ⁵
1924 (1)		(10) 611 867 705,21 ⁵	1 150 000,—	29 628 936,39 ⁵	642 646 641,61
1925 (1)		632 323 842,30	*	36 608 674,90	668 932 517,20
Totaal van de buitengewone ontvangsten				f 254 153 320,67 ⁵	

- (1) Voorloopige uitkomsten.
- (2) Waaronder f 33 409 939,84 wegens „Crisisontvangsten” in 1916.
- (3) ” ” 219 833 772,35⁵ ” ” 1917.
- (4) ” ” 219 898 038,01 ” ” 1918.
- (5) ” ” 219 948 875,03 ” ” 1919.
- (6) ” ” 184 988 628,70 ” ” 1920.
- (7) ” ” 95 286 895,43 ” ” 1921.
- (8) ” ” 47 215 910,98 ” ” 1922.
- (9) ” ” 19 949 550,32 ” ” 1923.
- (10) ” ” 2 845 115,40 ” ” 1924.

* In verband met een door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen conclusie van het verslag der Commissie voor de Staatsuitgaven (Gedr. Stukken, Zitting 1923—1924, 211) is het Fonds der koopprijzen van Domeinen opgeheven. Dientengevolge is de bijdrage uit het Fonds vervallen en worden deze koopprijzen van af 1925 rechtstreeks onder de Rijksmiddelen verantwoord. Ze zijn in de kolom der buitengewone ontvangsten opgenomen.

Uiteenzetting van de buitengewone ontvangsten.

1906.	Bijdrage van het waterschap N. O. deel van Noordbrabant in de kosten van verlegging van den Maasmond f	69 904,25
	Toevallige baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	73 140,32 ⁵
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	15 435,76
	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet	130,86
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij .	3 549,85 ⁵
	f	162 161,05
1907.	Toevallige baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	f 31 483,10
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	175 004,64
	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet	364,24
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij .	12 681,36
	f	219 533,34
1908.	Toevallige baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	f 33 122,31 ⁵
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	639 237,95
	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet	2 333,36 ⁵
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij .	1 455,71
	Gedeelte van de opbrengst der Telefonie ¹⁾	122 588,44
	f	798 737,78
1909.	Bijdrage van het waterschap N. O. deel van Noordbrabant in de kosten van verlegging van den Maasmond f	205 685,06 ⁵
	Toevallige baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	27 203,52
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	1 188 185,33
	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet	7 021,09 ⁵
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij	7 206,42
	Gedeelte van de opbrengst der Telefonie ²⁾	288 299,—
	f	1 723 600,43
1910.	Bijdrage van het waterschap N. O. deel van Noordbrabant in de kosten van verlegging van den Maasmond f	150 876,—
	Toevallige baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	31 004,70
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	240 422,49
	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet	20 513,38 ⁵
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij	51 196,24 ⁵
	Gedeelte van de opbrengst der Telefonie ³⁾	367 815,—
	f	861 827,82
1911.	Bijdrage van het waterschap N. O. deel van Noordbrabant in de kosten van verlegging van den Maasmond f	106 809,—
	Toevallige baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	34 591,85 ⁵
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	226 185,58 ⁵
	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet	36 453,03 ⁵
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij .	24 608,25
	Gedeelte van de opbrengst der Telefonie ⁴⁾	493 930,—
	f	922 577,72 ⁵

¹⁾ ¹/₁₀ der buitengewone uitgaven over 1907.
²⁾ Idem over 1907 en 1908.
³⁾ Idem over 1907—1909.
⁴⁾ Idem over 1907—1910.

1912.	Bijdrage van het waterschap N.-O. deel van Noordbrabant in de kosten van verlegging van den Maasmond	f 137 727,26	33 567,36	320 151,44	Overwinst, uitgekeerd door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en door de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij; samen	441 701,01	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf.	441 701,01	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet	51 317,42	13 941,60	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij	Gedeele van de opbrengst der Telefonie 1)	597 723,—
1913.	Baten van het Muntwezen	f 1 250 000,—	30 195,66	447 998,15	Overwinst, uitgekeerd door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en door de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij; samen	1 023 418,45	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf.	73 675,71	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet	26 017,48	838 401,70	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij	Gedeele van de opbrengst der Telefonie 2)	838 401,70
1914.	Baten van het Muntwezen	f 18 549 585,31	50 779,76	473 003,72	Baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	50 779,76	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf.	116 555,73	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet	77 687,37	993 809,75	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij	Gedeele van de opbrengst der Telefonie 3)	993 809,75
1915.	Ontvangsten in zake het Muntwezen.	f 15 537 159,77	33 504,16	448 884,36	Overwinst, uitgekeerd door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en door de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij; samen	1 256 609,33	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf.	161 531,23	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet	161 531,23	448 884,36	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij	I Januari 1915	264 000,—
1916.	Ontvangsten in zake het Muntwezen	f 6 927 741,03	161 965,88	450 431,16	Overwinst, uitgekeerd door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en door de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, samen	1 836 797,11	Baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen							

1917.	Ontvangsten in zake het Muntwezen	f 3 010 209,89	Baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	847 654,135
			Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	4 246 065,99
			Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	274 004,—5
			Idem van voorschotten aan het Tiendfonds	448 898,785
			Idem, van het voorschot verstrekt aan de vereeniging "De Kweekschool voor vroedvrouwen" te Heerlen	786,—
			Terugbetaling door Suriname van het voorschot verstrekt voor den aanleg van een spoorweg naar het Lawagebied	91 000,—
			Terugbetaling van kapitalen, verstrekt aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij	56 384,99
			Idem, aan het Staatsmijnbedrijf	18 293,—
			Idem, aan het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen	1 136 306,045
			Terugbetaling van voorschotten, in verband met de buitengewone omstandigheden verleend	142 000,—
1917.	Uitkeering door Staatsbedrijven, ten behoeve van de vorming eener reserve-rekening	250 000,—	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij	16 648,40
				f 10 038 246,24
	Ontvangsten in zake het Muntwezen	f 8 010 209,89	Baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	847 654,135
			Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	4 246 065,99
			Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	274 004,—5
			Idem van voorschotten aan het Tiendfonds	448 898,785
			Idem, van het voorschot verstrekt aan de vereeniging "De Kweekschool voor vroedvrouwen" te Heerlen	786,—
			Terugbetaling door Suriname van het voorschot verstrekt voor den aanleg van een spoorweg naar het Lawagebied	91 000,—
			Terugbetaling van kapitalen, verstrekt aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij	56 384,99
			Idem, aan het Staatsmijnbedrijf	18 293,—
1918.	Ontvangsten in zake het Muntwezen	f 3 700 000,—	Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het "Fonds uit de zuivere winsten, verkregen uit aannuïtingen voor rekening van het Rijk"	896 508,24
			Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	23 874,24
			Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	5 030 729,13
			Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	340 755,29
			Idem van voorschotten aan het Tiendfonds	197 691,72
			Aflossing van het voorschot verstrekt aan de vereeniging "De kweekschool voor vroedvrouwen" te Heerlen	817,44
			Terugbetaling door Suriname van het voorschot verstrekt voor den aanleg van een spoorweg naar het Lawagebied	94 000,—
			Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsmijnbedrijf	26 292,19
			Idem aan het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen	1 360 049,485
			Terugbetaling van voorschotten, in verband met de buitengewone omstandigheden verleend	29 800,—
1919.	Ontvangsten in zake het Muntwezen	f 2 110 000,—	Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het "Fonds uit de zuivere winsten, verkregen uit aannuïtingen voor rekening van het Rijk"	934 762,42
			Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	27 803,125
			Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	4 479 768,125
			Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	418 681,43
			Idem van de voorschotten verstrekt aan de vereeniging "De Kweekschool voor vroedvrouwen" te Heerlen	1 144,89
			Terugbetaling door Suriname van het voorschot verstrekt voor den aanleg van een spoorweg naar het Lawagebied	97 000,—
			Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsmijnbedrijf	439,95
			Idem aan de "Vereeniging tot het houden van jaarbeurzen in Nederland"	60 000,—
			Idem aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij	44 608,265
			Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds	394 595,92

f 8 591 424,71

114 000,—	f	11 962 833,955	Ontvangsten in zake het Muntwezen	Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het "Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aannuïtingen voor rekening van het Rijk".	1 019 385,46	Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	22 948,58	Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	9 639 072,08	Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	711 907,38	Idem van de voorschotten verstrekt aan de Vereeniging "De Kweekschool voor vroedvrouwen" te Heerlen	1 190,68	Terugbetaling van kapitaal verstrekt aan de "Vereeniging tot het houden van jaarbeurzen in Nederland"	60 000,—	Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds	372 209,75	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij	22 120,025	f	11 962 833,955								
633 500,—	f	633 500,—	Ontvangsten in zake het Muntwezen	Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aannuïtingen voor rekening van het Rijk	1 117 378,045	Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	19 296,96	Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	1 907 324,62	Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	1 116 016,66	Idem ingevolge de Landarbeiderswet	1 800,—	Idem van de voorschotten verstrekt aan de vereeniging "De Kweekschool voor vroedvrouwen" te Heerlen	919,51	Terugbetaling van kapitaal verstrekt aan de "Vereeniging tot het houden van jaarbeurzen in Nederland"	60 000,—	Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds	361 996,325	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij en overname van den overblijvenden inventaris	186 871,54	f	5 405 103,66						
4 232 500,—	f	4 232 500,—	Ontvangsten in zake het Muntwezen	Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aannuïtingen voor rekening van het Rijk	1 164 413,43	Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	17 223,23	Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	4 398 568,07	Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	2 147 187,385	Aflossing van voorschotten voor woningbouw met premie	29 135,—	Aflossing van voorschotten ingevolge de Landarbeiderswet	7 849,65	Aflossing van de voorschotten verstrekt aan de vereeniging "De kweekschool voor vroedvrouwen" te Heerlen	7 497,60	Terugbetaling van kapitaal verstrekt aan de "Vereeniging tot het houden van jaarbeurzen in Nederland"	30 000,—	Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds	424 314,255	Terugbetaling van kapitaal verstrekt aan het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen	2 017 071,155	Terugbetaling van kapitaal verstrekt aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij	68 437,305	Terugbetaling van kapitaal aan het Staatsviisschershavenbedrijf	24 267,125	f	14 568 464,205
8 550 000,—	f	8 550 000,—	Ontvangsten in zake het Muntwezen	Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aannuïtingen voor rekening van het Rijk	1 212 352,54	Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	19 038,25	Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	10 121 945,98	Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	18 630 994,91	Aflossing van voorschotten voor woningbouw met premie	1 276 925,875	Aflossing van voorschotten ingevolge de Landarbeiderswet	47 460,52	Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds	459 011,605	Terugbetaling van voorschotten verleend voor den aanleg van drinkwaterleidingen	4 948,71	Terugbetaling van kapitaal verstrekt aan het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen	198 706,575	Terugbetaling van een voorschot verstrekt aan de vereeniging "Maatschappelijk werk bij Zenuwlijden en Krankzinnigheid" te Utrecht	31 329,41	Uitkeering ten behoeve van de vorming van eene reserve-rekening door het Staatsbedrijf der posten, Telegrafie en Telefonie (postcheque en girodienst)	200 000,—	f	40 752 714,375		

1924.	Ontvangsten in zake het Muntwezen	f 11 464 000,—
	Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld ingeschreven ten name van het Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk	1 159 062,88
	Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	189 704,10
	Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	5 315 220,84
	Uitkeering van het Staatsbedrijf der Posten, Telegrafie en Telefonie wegens den vrijdom van Spoorwegvervoer	4 020 320,07
	Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	5 451 685,58
	Aflossing van voorschotten voor woningbouw met premie	1 393 945,28 ⁵
	Aflossing van voorschotten ingevolge de Landarbeiderswet	55 925,36
	Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds	478 091,57
	Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij	14 529,06
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsmunbedrijf	9 639,23
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsvischershavenbedrijf	50 645,07
	Terugbetaling van een voorschot verstrekt aan de vereeniging „Maatschappelijk werk bij zenuwlijden en krankzinnigheid” te Utrecht	21 218,64
	Terugbetaling van voorschotten, verleend voor den aanleg van Drinkwaterleidingen	4 948,71
		f 29 628 986,39 ⁵
1925.	Ontvangsten in zake het Muntwezen	f 1 151 000,—
	Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk	1 433 544,05
	Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	45 040,04
	Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	4 300 825,69
	Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	f 5 085 237,44
	Extra aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet voor zoover bestemd tot versterkte aflossing van Staatsschuld	898 759,56
	Aflossing van voorschotten voor woningbouw met premie	f 3 681 328,99
	Extra aflossing van voorschotten voor woningbouw met premie voor zoover bestemd tot versterkte aflossing van Staatsschuld	17 546 981,32
	Aflossing van voorschotten ingevolge de Landarbeiderswet	21 228 310,31
	Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds	148 929,82
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij	519 000,—
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsmunbedrijf	8 193,90
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsvischershavenbedrijf	27 408,78
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatswettenshavenbedrijf	15 130,34
	Terugbetaling van voorschotten, verleend voor den aanleg van Drinkwaterleidingen	468 907,60
	Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan de Vereeniging „De Kweekschool voor Vroedvrouwen” te Heerlen	7 833,60
	Terugbetaling van een voorschot verstrekt aan de vereeniging „Maatschappelijk werk bij Zenuwlijden en Krankzinnigheid” te Utrecht	100,—
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan de „Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland” Kooprijzen van domeinen	20 000,— 1 250 453,77
		f 36 608 674,90

Bijlage B.

Overzicht van de STAATSUITGAVEN over de diensten 1906 tot en met 1925.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Dienstjaren.	Algemeene dienst.	Reutebetaling.	Amortisatie en aflossing van Nationale Schuld.	Totaal der kolommen 3 en 4, verminderd voor of het dienstjaar 1920, voor zooveel de Leening 1919 betreft, met het bedrag, hetwelk aan rente en aflossing te samen op den buitengewonen dienst wordt gebracht.	Gewone uitgaven (totaal kol. 2 en 5).	Buitengewone uitgaven. (4)	Totalen (totaal kol. 6 en 7).
1906	f 136 692 868,50 ⁵	f 31 789 757,33 ⁵	f 4 664 831,29	f 36 454 588,62 ⁵	f 173 147 457,13	f 4 762 561,21	f 177 910 018,34
1907	141 911 287,91	31 348 083,51 ⁵	4 716 871,18	36 064 954,69 ⁵	177 976 242,60 ⁵	4 122 924,03 ⁵	182 099 166,64
1908	150 789 190,16 ⁵	31 202 951,85 ⁵	4 797 804,01 ⁵	36 000 755,86 ⁵	186 789 946,03 ⁵	7 261 811,08	194 051 757,11 ⁵
1909	154 385 738,03	31 386 742,41 ⁵	4 958 317,31	36 345 059,72 ⁵	190 730 797,75 ⁵	6 679 204,07 ⁵	197 410 001,83
1910	160 512 440,35	31 624 587,41 ⁵	4 954 460,06	36 579 047,47 ⁵	197 091 487,82 ⁵	6 855 612,51 ⁵	203 947 100,34
1911	164 352 693,41 ⁵	31 838 399,77	4 969 334,12 ⁵	36 807 733,89 ⁵	201 160 427,31	7 329 250,23 ⁵	208 489 677,54 ⁵
1912	170 407 230,23 ⁵	32 212 466,45 ⁵	5 380 880,94	37 593 347,39 ⁵	208 000 577,63	16 664 923,03	224 665 500,66
1913	181 324 025,59	32 101 330,62	5 919 836,59 ⁵	38 021 167,21 ⁵	219 345 192,80 ⁵	19 381 672,76	238 726 865,56 ⁵
1914	c) 286 517 625,67 ⁵	d) 34 051 373,02 ⁵	6 121 424,35 ⁵	40 172 797,38	e) 326 690 423,05 ⁵	32 582 854,61 ⁵	359 273 277,67
1915	f) 408 621 476,04	35 113 433,27 ⁵	6 346 190,40	41 459 628,67 ⁵	f) 450 081 104,71 ⁵	54 403 333,14	504 484 487,85 ⁵
1916	g) 455 428 037,47	h) 36 551 116,99 ⁵	6 585 098,81 ⁵	43 136 215,81	j) 498 564 303,28	33 967 077,36 ⁵	532 531 380,64 ⁵
1917	k) 601 961 920,43 ⁵	l) 39 237 180,75 ⁵	6 815 619,87	46 052 800,62 ⁵	m) 648 014 721,06	40 681 390,09	688 696 111,15
1918	n) 922 533 519,76 ⁵	o) 41 196 331,04	7 070 778,95	48 267 109,99	p) 970 800 629,75 ⁵	80 136 010,43 ⁵	1 050 936 640,19
1919	q) 633 759 764,77	r) 53 577 549,90	7 362 071,64	60 939 621,54	s) 694 699 386,31	116 473 205,04 ⁵	811 172 591,35 ⁵
1920	t) 660 418 843,11 ⁵	53 448 044,70 ⁵	16 974 692,91	62 802 737,61 ⁵	l) 723 221 530,73	188 006 190,91	911 227 771,64
1921	u) 625 609 290,19	64 804 472,69 ⁵	17 702 256,13 ⁵	74 888 728,83	u) 700 496 019,02	289 676 072,78 ⁵	990 172 091,80 ⁵
1922	v) 804 011 813,47	79 825 423,86 ⁵	18 573 422,46	90 778 846,32 ⁵	v) 894 790 650,79 ⁵	189 639 193,32	1 084 429 853,11 ⁵
1923	w) 554 054 453,23	84 948 344,04 ⁵	19 494 275,49	96 822 610,53 ⁵	w) 650 877 072,76 ⁵	119 938 875,58 ⁵	770 815 948,35
1924 b)	x) 514 036 500,37 ⁵	85 614 125,52 ⁵	20 736 646,26	98 730 771,78 ⁵	x) 612 767 272,16	90 064 057,29 ⁵	702 831 329,45 ⁵
1925 b)	493 528 376,51 ⁵	82 732 513,68	22 037 958,60	97 200 472,28	590 728 848,79 ⁵	72 622 790,66	663 351 639,45 ⁵
Totaal van de buitengewone uitgaven over 1906—1925 . . .					f1 381 249 060,18 ⁵		

- a) Zie ommezijde.
- b) Voorloopige uitkomsten.
- c) Waaronder f 83 705 073,68⁵ wegens „Crisisuitgaven”. (Zie bijlage C¹⁾.
- d) 400 000,— ” ” ” C¹⁾.
- e) 84 105 073,68⁵ ” ” ” C¹⁾.
- f) 208 649 548,27⁵ ” ” ” C²⁾.
- g) 255 650 340,83⁵ ” ” ” C³⁾.
- h) 400 000,— ” ” ” C³⁾.
- i) 256 050 340,83⁵ ” ” ” C³⁾.
- j) 378 054 689,56 ” ” ” C⁴⁾.
- k) 2 000 000,— ” ” ” C⁴⁾.
- l) 380 054 689,56 ” ” ” C⁴⁾.
- m) 634 231 127,30⁵ ” ” ” C⁵⁾.
- n) 3 200 000,— ” ” ” C⁵⁾.
- o) 637 431 127,30⁵ ” ” ” C⁵⁾.
- p) 244 626 005,57 ” ” ” C⁶⁾.
- q) 6 000 000,— ” ” ” C⁶⁾.
- r) 250 626 005,57 ” ” ” C⁶⁾.
- s) 110 190 419,29 ” ” ” C⁷⁾.
- t) 79 307 284,21 ” ” ” C⁸⁾.
- u) 262 423 557,03 ” ” ” C⁹⁾.
- v) 39 200 034,24⁵ ” ” ” C¹⁰⁾.
- w) 4 942 604,82 ” ” ” C¹¹⁾.
- x) ” ” ” ”

(c) Deze sommen splitsen zich als volgt:

	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.	1912.	1913.	1914.
Verlegging van den Maasmond	f 519 381,5 ³⁵	—	—	—	—	—	—	—	—
Kanalisatie van de Maas in Limburg	1 968 258,32	f 630 147,38	f 630 246,53	f 905 800,32 ⁵	f 736 467,15 ⁵	f 1 510 551,22	f 1 755 580,90	—	f 28 878,85 ⁵
Aanleg van spoorwegen	—	1 225 884,39	1 657 145,69 ⁵	795 124,24	1 261 152,55 ⁵	1 057 923,70 ⁵	2 406 736,34	1 549 050,50 ⁵	1 974 025,91
Aanleg van uitbreiding van internationale en inter- locale telefoonverbindingen en aanleg, overne- ming en uitbreiding van locale telefoonnetten . .	833 021,3 ²³	1 199 111,02	1 793 743,56 ⁵ 216 613,19	2 376 478,40 257 426,96 ⁵	1 715 026,76 ⁵ 316 961,24 ⁵	1 308 908,73 ⁵ 247 689,27 ⁵	4 279 620,77 103 169,28	4 306 585,15 253 204,09 ⁵	2 941 791,75 343 089,87
Uitgeaven voor den Staatsmijnbouw	1 420 000,—	307 405,81 ⁵	625 000,—	701 324,26 ⁵	96 269,92	—	—	—	—
Rijksopsporing van deelsorten	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tentoonstelling aan de kolonie Suriname tot het aanleggen en exploiteeren van een spoorweg van Paramaribo naar de Suriname-rivier	26 900,—	243 329,34	829 259,81	1 242 900,42 ⁵	2 017 633,75 ⁵	1 841 080,12	3 900 454,50 ⁵	5 321 966,41	7 001 904,75
Voorstellen aan gemeenten ingevolge artikel 38, 1ste lid, der Woningwet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorstellen aan gemeenten ingevolge artikel 7, eerste lid, der Landarbeiderswet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kosten van beëindiging en kadastrale winning, alsmede van effening en toegankelijkmaking van domein- gronden	—	114 227,57	60 576,69 ⁵	35 193,10	262 029,71 ⁵ 65 743,—	55 712,33 79 908,12 ⁵	12 772,48 ⁵ 23 778,19 ⁵	47 904,04 18 352,92 ⁵	7 920,38 ⁵ 33 557,67
Overneming door Domein van onroerende goederen van andere dienstakten	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bouw eener nieuwe Minnt.	—	2 317,97	63 231,30	296 261,55 ⁵	142 283,— 80 179,30	24 500,— 41 001,78	5 959,20	—	36 248,91 ⁵
Kosten van het Minnevezen (Afdeling IV van hoofd- stuk VII B).	—	—	—	—	—	—	—	1 229 060,— ⁵	9 171 152,36 ⁵
Voorstellen aan het Staatsmijnbedrijf tot uitbreiding van kapitaal	—	—	—	—	—	—	—	47 237,45	13 189,22
Voorstellen aan het Staatsbedrijf der Artillerie-inrich- tingen tot uitbreiding van kapitaal	—	—	—	—	—	—	—	—	469 628,60 ⁵
Voorstellen aan het Fonds voor de uitvoering van de Tentwet 1907 (Stuatsblad No. 222).	—	—	1 395 674,29 ⁵	68 634,27	171 785,47 ⁵	1 061 954,94 ⁵	4 111 771,29 ⁵	3 711 226,74	2 500 000,—
Voorstellen aan de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en aan de Hollandsch Lizeen Spoorweg Maatschappij	—	—	—	—	—	—	—	—	7 000 000,—
Voorstellen aan het Staatsbedrijf der Posten, Tele- grafie en Telefonie tot uitbreiding van kapitaal . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorstellen tot uitbreiding van kapitaal	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uitbreiden tot uitbreiding van kapitaal	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorstellen aan het Bouwfonds voor de Departementen van Binnenlandsche Zaken en Landbouw en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rantdragende voorstellen aan provincien en ge- meenten in verband met de buitengewone omstan- digheden	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorstellen aan het Staatsbedrijf der Algemeene Lands- drukkerij tot uitbreiding van kapitaal	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uitkeering uit de reserve van het Staatsvisschers- havenbedrijf te IJmuiden	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorstellen aan de Kweekschool voor vroedvrouwen te Heerlen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kosten van aankoop van het Hotel des Indes	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorstellen aan de Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Storting op aandelen in de N.V. „Centrale Bouw- materieelvoorziening C. B. V.” te 's Gravenhage . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Storting in 1918 en volgende jaren wegens deel- neming van den Staat in het maatschappelijk kapitaal van de N.V. tot oprichting en exploitatie van een Nederlandsch Hoogoven-stralen walwerk	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorstellen aan het Westuvenfonds voor de ge- exploiteering tot het Algemeen Bestuur behoorende, Hypotheecaire geldleening aan de N.V. tot exploitatie van vaste jaarbeurzenbouwen te Utrecht	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Een deel der kosten van nieuwen vlootbouw	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Het verschil tusschen 0,83 pct. en 4,64 pct. van f 200 000 000 der Staatsleening 1919	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorstellen aan gemeenten ter voorziening in de huisvesting van Rijkspersoneel in verband met den woningnood en ter voorziening in kantoorlocaliteit voorstellen aan provincien en gemeenten voor den aanleg van drinkwaterleidingen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorstellen aan de vereeniging „Maatschappelijk werk bij zenuwlijden en krankzinnigheid”	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Deelname in het aandelenkapitaal van de Stoom- vaartmaatschappij „Zeeland”	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kosten van voorziening in den woningnood	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Beyondering van den woningbouw	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Een deel der kosten van stichting van een gebouw voor het Bureau voor den Industrieelen eigendom, met inbegrip van den Oorlograad	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Storting wegens deelneming van den Staat in het kapitaal van de N.V. Bank voor Nederlandsche gemeenten	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorstellen aan het Zuiderzeefonds	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Storting op door den Staat genomen aandelen in het maatschappelijk kapitaal van de Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen en van de H.I.J.S.M. Voorstellen voor woningbouw met premie	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorstellen aan het Staatsbosbedrijf tot uitbreiding van kapitaal	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Storting in 1922 en volgende jaren wegens deel- neming van den Staat in het kapitaal van de N.V. Nederlandsche spijngroeffabrieken	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Garnities voor kredieten aan de „Handelskamer” . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorstellen voor woningbouw onder waarborg van tweede hypotheek	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aanleg van scheepvaartwegen e. a. in Zuid-Limburg ingevolge de wet van 28 Juli 1921 (Stuatsblad n ^o 1012)	—	—	—	—	—	—	—	—	—

* De cijfers voor „Uitgeaven Staatsmijnbouw” zijn gewijzigd door effecten van de onverplichte vergoedingen voor bouwen, welke niet ten laste van den Staatsmijnbouw behooren te worden gebracht, en met bijvoeging van eenige posten, welke in de jaren 1902 t/m 1908 onder andere Hoofdstukken of andere afdelingen van het Xde Hoofdstuk in uitgave worden gebracht, maar tot den Staatsmijnbouw behooren.

(**) Deze voorschotten, welke aanvankelijk onder de crisisuitgaven werden gerekend, zijn nader onder de buitengewone uitgaven opgenomen, aangezien de terugontvangst der voorschotten, ingevolge het bepaalde in artikel 36, 1ste lid, der Leeningwet 1916, onder de buitengewone ontvangsten is geboekt.

1915.	£ 63 418,985	£ 84 708,015	£ 389 986,625	2 874 421,96	5 606 417,73	34 478,185	15 488 140,35	21 276 524,325	16 736 411,745	15 355 089,83	415 497,965	12 392 961,04	5 774 176,11	5 014 144,72	2 347,70	£ 4 572 410,955	£ 6 695 044,56	£ 6 695 044,56	£ 4 572 410,955	189 639 193,32	£ 119 938 875,535	£ 90 064 057,295	£ 72 622 790,66
1916.	£ 33 967 077,365	£ 40 681 390,09	£ 33 967 077,365	25 597,715	1 164 691,995	2 497 485,16	2 046 406,425	3 372 450,995	16 513 181,425	37 028 801,895	79 684 609,59	113 780 732,15	183 125 336,065	92 472 649,45	42 843 063,80	26 081 347,755	9 987 058,70	1 474 265,49	£ 3 607 878,18	£ 3 607 878,18	£ 119 938 875,535	£ 90 064 057,295	£ 72 622 790,66
1917.	£ 40 681 390,09	£ 80 136 010,435	£ 40 681 390,09	121 535,555	2 497 485,16	2 046 406,425	2 046 406,425	3 372 450,995	16 513 181,425	37 028 801,895	79 684 609,59	113 780 732,15	183 125 336,065	92 472 649,45	42 843 063,80	26 081 347,755	9 987 058,70	1 474 265,49	£ 3 607 878,18	£ 3 607 878,18	£ 119 938 875,535	£ 90 064 057,295	£ 72 622 790,66
1918.	£ 116 478 205,045	£ 116 478 205,045	£ 116 478 205,045	121 535,555	2 497 485,16	2 046 406,425	2 046 406,425	3 372 450,995	16 513 181,425	37 028 801,895	79 684 609,59	113 780 732,15	183 125 336,065	92 472 649,45	42 843 063,80	26 081 347,755	9 987 058,70	1 474 265,49	£ 3 607 878,18	£ 3 607 878,18	£ 119 938 875,535	£ 90 064 057,295	£ 72 622 790,66
1919.	£ 188 006 190,91	£ 188 006 190,91	£ 188 006 190,91	121 535,555	2 497 485,16	2 046 406,425	2 046 406,425	3 372 450,995	16 513 181,425	37 028 801,895	79 684 609,59	113 780 732,15	183 125 336,065	92 472 649,45	42 843 063,80	26 081 347,755	9 987 058,70	1 474 265,49	£ 3 607 878,18	£ 3 607 878,18	£ 119 938 875,535	£ 90 064 057,295	£ 72 622 790,66
1920.	£ 289 676 072,785	£ 289 676 072,785	£ 289 676 072,785	121 535,555	2 497 485,16	2 046 406,425	2 046 406,425	3 372 450,995	16 513 181,425	37 028 801,895	79 684 609,59	113 780 732,15	183 125 336,065	92 472 649,45	42 843 063,80	26 081 347,755	9 987 058,70	1 474 265,49	£ 3 607 878,18	£ 3 607 878,18	£ 119 938 875,535	£ 90 064 057,295	£ 72 622 790,66
1921.	£ 189 639 193,32	£ 189 639 193,32	£ 189 639 193,32	121 535,555	2 497 485,16	2 046 406,425	2 046 406,425	3 372 450,995	16 513 181,425	37 028 801,895	79 684 609,59	113 780 732,15	183 125 336,065	92 472 649,45	42 843 063,80	26 081 347,755	9 987 058,70	1 474 265,49	£ 3 607 878,18	£ 3 607 878,18	£ 119 938 875,535	£ 90 064 057,295	£ 72 622 790,66
1922.	£ 189 639 193,32	£ 189 639 193,32	£ 189 639 193,32	121 535,555	2 497 485,16	2 046 406,425	2 046 406,425	3 372 450,995	16 513 181,425	37 028 801,895	79 684 609,59	113 780 732,15	183 125 336,065	92 472 649,45	42 843 063,80	26 081 347,755	9 987 058,70	1 474 265,49	£ 3 607 878,18	£ 3 607 878,18	£ 119 938 875,535	£ 90 064 057,295	£ 72 622 790,66
1923.	£ 119 938 875,535	£ 119 938 875,535	£ 119 938 875,535	121 535,555	2 497 485,16	2 046 406,425	2 046 406,425	3 372 450,995	16 513 181,425	37 028 801,895	79 684 609,59	113 780 732,15	183 125 336,065	92 472 649,45	42 843 063,80	26 081 347,755	9 987 058,70	1 474 265,49	£ 3 607 878,18	£ 3 607 878,18	£ 119 938 875,535	£ 90 064 057,295	£ 72 622 790,66
1924.	£ 90 064 057,295	£ 90 064 057,295	£ 90 064 057,295	121 535,555	2 497 485,16	2 046 406,425	2 046 406,425	3 372 450,995	16 513 181,425	37 028 801,895	79 684 609,59	113 780 732,15	183 125 336,065	92 472 649,45	42 843 063,80	26 081 347,755	9 987 058,70	1 474 265,49	£ 3 607 878,18	£ 3 607 878,18	£ 119 938 875,535	£ 90 064 057,295	£ 72 622 790,66
1925.	£ 72 622 790,66	£ 72 622 790,66	£ 72 622 790,66	121 535,555	2 497 485,16	2 046 406,425	2 046 406,425	3 372 450,995	16 513 181,425	37 028 801,895	79 684 609,59	113 780 732,15	183 125 336,065	92 472 649,45	42 843 063,80	26 081 347,755	9 987 058,70	1 474 265,49	£ 3 607 878,18	£ 3 607 878,18	£ 119 938 875,535	£ 90 064 057,295	£ 72 622 790,66

Wordt op de cijfers van het jaar 1906 toegepast het systeem van splitsing der uitgaven en ontvangsten in gewone en buitengewone, sinds 1907 aanvaard, dan moeten tot de *gewone uitgaven* gerekend worden van de uitgaven, voorkomende in bijlage B:

die voor de verlegging van den Masmond ad	f	519 381,56 ⁵
die voor de spoorwegen gedeeltelijk, t. w. ten bedrage van		532 951,82
te zamen	f	1 052 333,38 ⁵
doch zouden daarentegen als <i>buitengewoon</i> zijn te rekenen die voor den aanleg van telefonen (over 1906) ad		654 470,86 ⁵
blijft minder uitgaven <i>buitengewoon</i>	f	397 862,52

Van de *ontvangsten* zouden daarentegen méér *buitengewoon* te noemen zijn:

de koopprijzen van domeinen van 1906 ad.	f	300 000,—
een deel van de telefoonontvangsten, zijnde in elk jaar $\frac{1}{10}$ van het in de vorige tien jaren aan buitengewone telefoonuitgaven besteed; dit zoude voor de jaren 1906—1914 hebben gegeven eene som van	f	6 928 692,57 ⁵
in 1908—1914 is ter zake buitengewoon gebracht		3 702 066,89 ⁵
dus te weinig <i>buitengewoon</i> gebracht.		3 226 625,68
samen	f	3 526 625,68

Wanneer echter de buitengewone uitgaven over het jaar 1906 worden beperkt, moeten ook de daarmede verband houdende ontvangsten niet meer als buitengewoon gebracht worden.

Dientengevolge kunnen de buitengewone ontvangsten 1906—1925 worden verminderd met		601 097,33
blijft mitsdien totaal meer aan <i>buitengewone ontvangsten</i>		2 925 528,35

zoodat door aanpassing van het sinds 1907 gevolgde systeem op het jaar 1906 de cijfers van den *gewonen* dienst over de jaren 1906—1925 ongunstiger worden f 3 323 390,87

Bijlage C¹.

Overzicht van de uitgaven, in 1914 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Kosten van terugzending en uitkeeringen aan achtergebleven gezinnen van onder de wapenen geroepen militairen (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	f 80 000,—
Uitgaven, voortvloeiende uit de buitengewone internationale toestanden (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	59 279,125
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgeweken en van tengevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende, buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	3 362 067,465
Crisisuitgaven voor de zeemacht (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting) (1) . . .	3 320 000,—
Rente van in verband met den oorlogstoestand uitgegeven schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Hoofdstuk VII 4 der Staatsbegrooting)	400 000,—
Kosten van den aanmaak en de uitgifte van zilverbons in verband met den oorlogstoestand (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	61 228,095
Bijdragen aan gemeenten en aan de werklozenkassen ter zake van uitkeeringen aan tegen werkloosheid verzekerde personen (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	1 000 000,—
Crisisuitgaven voor de landmacht (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting) (1) . .	74 772 499,—
Bijdragen aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	800 000,—
Een zoodanig deel van de bijdrage aan de geldmiddelen van de kolonie Suriname als gevolg is van den invloed van de crisis op de koloniale geldmiddelen. (Hoofdstuk XI der Staatsbegrooting)	250 000,—
	f 84 105 073,685

(1) Deze cijfers stemmen niet overeen met die der feitelijke uitgaven voor het verzekeren der neutraliteit. Als bedrag der crisisuitgaven is hier vermeld, wat meer is uitgegeven dan vermoedelijk onder normale omstandigheden zou zijn uitgegeven. Onder dat bedrag zijn mitsdien mede begrepen de kosten van interneering, welke bij den vrede door de betrokken mogendheden worden vergoed.

Bijlage C.

Overzicht van de uitgaven, in 1915 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Uitgaven, voortvloeiende uit de buitengewone, internationale toestanden, (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	f 222 351,295
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgeweken en van tengevolge van den oorlogstoestand behoefte geworden, in Nederland verblijvende, buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	9 248 236,08
Kosten van vervoer van goederen, verzonden door of aan steuncomités (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting).	132 075,65
Crisisuitgaven voor de zeemacht (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting) (1) . . .	4 144 201,095
Kosten van aannak en uitgifte van zilverbons in verband met den oorlogstoestand (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting).	41 921,02
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleenen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	8 535,13
Crisisuitgaven voor de landmacht (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting) (1) . .	183 788 111,805
Bijdragen aan gemeenten en aan de werklozenkassen ter zake van uitkeeringen aan tegen werkloosheid verzekerde personen (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	1 357 210,53
Subsidien, in verband met de buitengewone omstandigheden te verleenen aan de Nationale Vereeniging tegen de werkloosheid ten behoeve van ontwikkeling van werkloozen (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	22 588,41
Kosten van het tijdelijk Bureau voor de distributie van graan en meel (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting).	21 970,13
Kosten van de kunstnестcommissie (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting) . . .	2 051,50
Kosten van de Oorlogszeeongevallenwet 1915 (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	2 409,53
Kosten, voortvloeiende uit de verkrijgbaarstelling van Regeringswege van ongebuld tarwebrood, ongebuld tarwemeel en roggebrood tegen verminderde prijzen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	9 187 978,895
Kosten van tijdelijke Rijksbureaux voor de regeling van den uitvoer (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting).	37 147,285
Kosten van de Rijkscommissie van toezicht op het centraal-administratiekantoor voor de distributie van levensmiddelen en van de Rijkscommissien van toezicht op de beschikbaarstelling en den uitvoer van levensmiddelen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	4 759,92
Een zoodanig deel van de bijdrage aan de geldmiddelen van de kolonie Suriname als gevolg is van den invloed van de crisis op de koloniale geldmiddelen (Hoofdstuk XI der Staatsbegrooting)	528 000,—
f 208 749 548,275	
In mindering hiervan is te brengen . . .	
100 000,—	
f 208 649 548,275	

(1) Deze cijfers stemmen niet overeen met die der feitelijke uitgaven voor het verzekeren der neutraliteit. Als bedrag der crisisuitgaven is hier vermeld, wat meer is uitgegeven dan vermoedelijk onder normale omstandigheden zou zijn uitgegeven. Onder dat bedrag zijn mitsdien mede begrepen de kosten van interneering, welke bij den vrede door de betrokken mogendheden worden vergoed.

Overzicht van de uitgaven, in 1916 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

f	130 910,135	Utgaven, voortvloeiende uit de buitengewone internationale toestanden (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)
		Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgeweken en van tengevolge van den oorlogstoestand behoefteig geworden, in Nederland verblijvende, buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)
5 853 143,145		Kosten van vervoer van goederen, verzonden door of aan steuncomités (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)
142 379,40		stuk V der Staatsbegrooting)
5 183 711,995		Crisisuitgaven voor de zeemacht (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting) (1)
400 000,—		Rente van in verband met den oorlogstoestand uitgegeven schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Hoofdstuk VII A der Staatsbegrooting)
48 708,85		Kosten van aannmaak en uitgifte van zilverbons in verband met den oorlogstoestand (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)
366 076,80		Utgaven voor militaire kommiezen (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)
30 659,95		Premiën in zake het toezicht op den uitvoer (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)
		Utgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verliezen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)
17 883,015		Kosten der Staatscommissie, van adverteenten, enz. voor de heffing der Oorlogswinsbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)
18 049,59		Crisisuitgaven voor de landmacht (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting) (1)
220 761 020,125		Bijdragen aan gemeenten en aan de werklöözenkassen ter zake van uitkeeringen aan tegen werklöösheid verzekerde personen (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)
351 365,475		Subsidien, in verband met de buitengewone omstandigheden te verliezen aan de Nationale Vereeniging tegen de werklöösheid ten behoeve van ontwikkeling van werklöözen (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)
6 956,245		Subsidie aan de Geldersch-Westfaalsche Stoomtramwegmaatschappij tot dekking van ten hoogste de helft van het tekort op de exploitatie gedurende de buitengewone tijdsomstandigheden (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)
9 600,—		Kosten van het tijdelijk Bureau voor de distributie van graan en meel (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)
83 843,525		Kosten van meelvoorziening (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)
92 354,005		Kosten van de Oorlogszeeongevallenwet 1915 (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)
26 453,23		Bijdrage aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)
1 450 000,—		Kosten van beschikbaarmaking van levensmiddelen, met uitzondering van goedkoop brood (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)
10 562 474,71		Kosten, voortvloeiende uit de verkrijgbaarsstelling van Regeringswege van ongebuild tarwebrood, ongebuild tarwemeel en roggebrod tegen verminderde prijzen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)
9 040 626,815		Kosten van tijdelijke Rijksbureaux en Rijkscommissien in verband met den uitvoer, invoer en distributie (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)
353 101,52		Een zoodanig deel van de bijdrage aan de geldmiddelen van de kolonie Suriname als gevolg is van den invloed van de crisis op de koloniale geldmiddelen (Hoofdstuk XI der Staatsbegrooting)
300 000,—		Kosten van den daurebjijslag, voor zoover deze niet zijn gebracht ten laste van de afzonderlijke begrootingen der Staatsbedrijven, en niet reeds zijn begrepen onder de crisisuitgaven op de Hoofdstukken VI en VIII
821 022,305		f 256 050 340,835

(1) Deze cijfers stemmen niet overeen met die der feitelijke uitgaven voor het verzekeren der neutraliteit. Als bedrag der crisisuitgaven is hier vermeld, wat meer is uitgegeven dan vermoedelijk onder normale omstandigheden zou zijn uitgegeven. Onder dat bedrag zijn mitsdien mede begrepen de kosten van interneering, welke bij den vrede door de betrokken mogendheden worden vergoed.

Overzicht van de uitgaven, in 1917 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Uitgaven, voortvloeiende uit de buitengewone internationale toestanden (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	f 240 056,65
Kosten van interneering van krijgsgesvangenen (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	24 284,77 ⁵
Kosten ter tegemoetkoming aan vereenigingen enz. voor verpleging van kinderen in de buitengewone omstandigheden (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting) . .	100 050,—
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgewekenen en van tengevolge van den oorlogstoestand behoefteig geworden, in Nederland verblijvende buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	7 179 055,90
Kosten van vervoer van goederen, verzonden door of aan steuncomité's (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	1 033 442,27 ⁵
Crisisuitgaven voor de zeemacht (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting) (1) . .	8 967 517,87 ⁵
Rente van in verband met den oorlogstoestand uitgegeven schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Hoofdstuk VII A der Staatsbegrooting)	2 000 000,—
Kosten van aanmaak en uitgifte van zilverbons in verband met den oorlogstoestand (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting).	79 940,43 ⁵
Kosten van personeel voor de administratie der directe belastingen enz., aangesteld als gevolg van de buitengewone omstandigheden (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	2 515 489,05 ⁵
Kosten van de benoeming van accountants voor de uitvoering van de oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	27 754,68
Toelagen aan belastingkommissiezen in verband met de buitengewone omstandigheden (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	218 962,98
Belooning van den secretaris der commissie van advies in zake de uitvoering der wet op de oorlogswinstbelasting 1916 (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting.	2 400,—
Premiën in zake het toezicht op den uitvoer (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting.	94 283,31 ⁵
Huur en onderhoud van in verband met de buitengewone omstandigheden tijdelijk in dienst gestelde vaartuigen (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting). . . .	84 338,45 ⁵
Traktement enz. van den Regeeringscommissaris bij de Nederlandsche Uitvoermaatschappij (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	1 000,—
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten, aan kleine ondernemers en uit het verleenen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	21 502,34
Crisisuitgaven voor de landmacht (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting) (1) . .	242 870 916,46
Subsidie aan de Geldersch-Westfalsche Stoomtramwegmaatschappij (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting).	9 600,—
Kosten van het tijdelijk Bureau voor de distribute van graan en meel en van het uitvoercertificatenbureau (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	526 103,05
Kosten der verwerking van afvalproducten tot veevoeder (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	59 775,09
Kosten van de Oorlogsszeongevallenwet 1915 (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	74 370,20
Kosten van de uitvoering van de Distributiewet (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	103 979 380,18
Kosten van tijdelijke Rijksbureaux en Rijkscommissien in verband met den uitvoer, invoer en distribute (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	1 071 369,39 ⁵
Bijdrage aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	5 500 000,—
Subsidien, in verband met de buitengewone omstandigheden te verleenen aan de Nationale Vereeniging tegen de werkloosheid ten behoeve van ontwikkeling van werkeloozen (afzonderlijk Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting).	4 335,42 ⁵
Kosten van de Huurcommissiewet (afzonderlijk Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	89 878,03
Kosten van den duurtbijslag, voor zoover deze niet zijn gebracht ten laste van de afzonderlijke begrootingen der Staatsbedrijven, en niet reeds zijn begrepen onder de crisisuitgaven op de hoofdstukken VI en VIII.	3 278 883,04 ⁵
	f 380 054 689,56

(1) Deze cijfers stemmen niet overeen met die der feitelijke uitgaven voor het verzekeren der neutraliteit. Als bedrag der crisisuitgaven is hier vermeld, wat meer is uitgegeven dan vermoedelijk onder normale omstandigheden zou zijn uitgegeven. Onder dat bedrag zijn mitsdien mede begrepen de kosten van interneering, welke bij den vrede door de betrokken mogendheden worden vergoed.

Overzicht van de uitgaven, in 1918 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Uitgaven, voortvloeiende uit de buitengewone internationale toestanden (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	f 425 750,57 ⁵
Kosten van interneering van krijgsgewangen (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	5 183 731,66
Kosten, verband houdende met de oprichting van distributierechten en met de uitoefening van den dienst dezer gerechten (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting)	715,66 ⁵
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgewekenen en van tengevolge van den oorlogstoestand behoefteig geworden, in Nederland verblijvende buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	15 203 211,16 ⁵
Kosten van vervoer van goederen verzonden door of aan steuncomité's (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting).	736 387,41 ⁵
Crisisuitgaven voor de zeemacht (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting) (1) . . .	18 780 715,91
Rente van in verband met den oorlogstoestand uitgegeven schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Hoofdstuk VII.4 der Staatsbegrooting)	3 200 000,—
Kosten van aannmaak en uitgifte van zilverbons in verband met den oorlogstoestand (Hoofdstuk VII.B der Staatsbegrooting)	343 767,77
Kosten van personeel voor de administratie der directe belastingen, enz., aangesteld als gevolg van de buitengewone omstandigheden (Hoofdstuk VII.B der Staatsbegrooting)	5 552 063,71 ⁵
Kosten van de benoeming van accountants voor de uitvoering van de oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII.B der Staatsbegrooting)	18 000,04
Belooning van den secretaris der commissie van advies in zake de uitvoering der wet op de oorlogswinstbelasting 1916 (Hoofdstuk VII.B der Staatsbegrooting)	2 400,—
Premiën in zake het toezicht op den uitvoer (Hoofdstuk VII.B der Staatsbegrooting)	120 880,19
Huur en onderhoud van in verband met de buitengewone omstandigheden tijdelijk in dienst gestelde vaartuigen (Hoofdstuk VII.B der Staatsbegrooting).	157 288,30
Huur, enz. van lokalen, tijdelijk benooidgd voor het afteekenen van paspoorten (Hoofdstuk VII.B der Staatsbegrooting)	32 222,47
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleenen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII.B der Staatsbegrooting)	27 047,76
Uitkeering aan gemeenten uit de opbrengst der oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII.B der Staatsbegrooting)	9 995 500,—
Traktement enz. van den Regeeringscommissaris bij de Nederlandsche Uitvoermaatschappij (Hoofdstuk VII.B der Staatsbegrooting)	7 500,—
Duurtebyslag op pensioenen en wachtgelden (Hoofdstuk VII.B der Staatsbegrooting)	1 194 976,27
Kosten van advertenties voor de heffing der oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII.B der Staatsbegrooting)	9 146,79
Crisisuitgaven voor de landmacht (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting) (1) . .	326 938 169,80 ⁵
Subsidie aan de Geldersch-Westfaalsche stoomtramwegmaatschappij (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	9 600,—
Rentelooze voorschotten aan tramwegen in verband met crisisuitgaven (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	1 961 859,00 ⁵
Kosten van crisissafdeelingen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	1 150 901,15 ⁵
Kosten van de Oorlogszeeongevallenwet 1915 (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	110 170,69 ⁵
Kosten van de beschikbaarstelling van levensmiddelen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	175 474 094,89

(1) Deze cijfers stemmen niet overeen met die der feitelijke uitgaven voor het verzekeren der neutraliteit. Als bedrag der crisisuitgaven is hier vermeld, wat meer is uitgegeven dan vermoedelijk onder normale omstandigheden zou zijn uitgegeven. Onder dat bedrag zijn mitsdien mede begrepen de kosten van interneering, welke bij den vrede door de betrokken mogendheden worden vergoed.

Kosten van de beschikbaarstelling van brandstoffen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	f 22 530 577,49 ⁵
Kosten van de beschikbaarstelling van andere artikelen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	2 108 466,54 ⁵
Algemeene kosten in verband met de levensmiddelenvoorziening (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	539 409,50 ⁵
Kosten van crisisbureaux en Rijkscommissien in verband met den uitvoer, invoer en distributie (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	3 254 686,65
Bijdrage aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	32 000 000,—
Kosten van de Regeeringscommissarissen bij de Nederlandsche Uitvoermaatschappij (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	8 731,86
Kosten van de commissie van advies in zake de geneesmiddelenvoorziening (afzonderlijk Hoofdstuk der Staatsbegrooting X A)	2 552,85 ⁵
Kosten in verband met de voorziening in den woningnood (afzonderlijk Hoofdstuk der Staatsbegrooting X A)	6 026,66
Kosten van de Huurcommissiewet (afzonderlijk Hoofdstuk der Staatsbegrooting X A) Een zoodanig deel van de bijdrage aan de geldmiddelen van de kolonie Suriname als gevolg is van den invloed van de crisis op de koloniale geldmiddelen (Hoofdstuk XI der Staatsbegrooting)	294 499,11
Kosten van den duurtelbidslag, voor zoover deze niet zijn gebracht ten laste van de afzonderlijke begrootingen der Staatsbedrijven, en niet reeds zijn begrepen onder de crisissuitgaven op de hoofdstukken VI en VIII	155 870,—
	9 894 205,38

f 637 431 127,30⁵

Overzicht van de uitgaven, in 1919 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

	f
Kosten voortvloeiende uit de aanwijzing van boekhoudkundigen ingevolge artikel 1 der wet van 23 Mei 1917 (<i>Staatsblad</i> n ^o . 442) (Hoofdstuk II der Staatsbegrooting).	23 572,99 ⁵
Uitgaven, voortvloeiende uit de buitengewone internationale toestanden (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	868 597,89
Kosten, verband houdende met de oprichting van distributierechten en met de uitoefening van den dienst dezer gerechten (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting)	5 283,97 ⁵
Kosten van de crisis-enquêtecommissie (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	34 608,83 ⁵
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van ten gevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgewekenen en van ten gevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	8 552 773,72 ⁵
Kosten van vervoer van goederen, verzonden door of aan steuncomité's (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	64 030,98
Subsidien aan de gemeentebesturen in de kosten der armenzorg in verband met de opheffing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	8 143,60
Crisisuitgaven voor de zeemacht (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting) (1)	5 904 544,84 ⁵
Rente van in verband met den oorlogstoestand uitgegeven schatkisbiljetten en schatkispromessen (Hoofdstuk VIIA der Staatsbegrooting)	6 000 000,—
Kosten van aannak en uitgifte van zilverbons in verband met den oorlogstoestand (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	40 151,88
Kosten van personeel voor de administratie der directe belastingen, enz. aangesteld als gevolg van de buitengewone omstandigheden (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	7 919 986,86
Kosten van de benoeming van accountants voor de uitvoering van de oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	12 204,90
Belooning van den secretaris der commissie van advies in zake de uitvoering der wet op de oorlogswinstbelasting 1916 (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	2 400,—
Premiën in zake het toezicht op den uitvoer (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	80 133,01
Huur en onderhoud van in verband met de buitengewone omstandigheden tijdelijk in dienst gestelde vaartuigen (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	139 552,90
Huur enz. van lokalen, tijdelijk benoodigd voor het afteekenen van paspoorten (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	34 661,55 ⁵
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	49 083,31 ⁵
Traktement, enz. van den Regeeringscommissaris bij de Nederlandse uitvoermaatschappij (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	2 038,88
Duurtebijslag op pensioenen en wachtgelden (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	2 548 435,77 ⁵
Bijslag voor het jaar 1919 op traktementen van predikanten, Roomsche-Katholieke geestelijken en opperrabijnen (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	323 208,79
Crisisuitgaven voor de landmacht (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting) (1)	120 212 451,10 ⁵
Rentelooze voorschotten en subsidien aan tramwegen in verband met de buitengewone omstandigheden (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	2 557 022,76 ⁵
Subsidie aan de Geldersch-Westfaalsche stoomtramwegmaatschappij (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	8 057,16
Kosten van crisisafdelingen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	1 075 630,26 ⁵
Uitvoering van de Nood-Boschwet (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	13 019,43

(1) Deze cijfers stemmen niet overeen met die der feitelijke uitgaven voor het verzekeren der neutraliteit. Als bedrag der crisisuitgaven is hier vermeld, wat meer is uitgegeven dan vermoedelijk onder normale omstandigheden zou zijn uitgegeven. Onder dat bedrag zijn mitsdien mede begrepen de kosten van interneering, welke bij den vrede door de betrokken mogendheden worden vergoed.

Kosten van de beschikbaarstelling van levensmiddelen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	f 10 899 187,86
Kosten en subsidien in verband met de distributiewet en levensmiddelenvoorziening (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	721 564,93
Kosten van de beschikbaarstelling van schoenen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	2 145 475,68
Kosten van crisisbureaux (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	2 085 541,56
Bijdrage aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	37 400 000,—
Traktementen enz. van de Regeeringscommissarissen bij de Nederlandsche uitvoermatschappij (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	4 485,34
Vergoeding aan scheepvaartmatschappijen wegens gevorderde schepen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	369 261,435
Nadeelig saldo, voortvloeiende uit de bereiding en den verkoop van Regeeringswege van veevoeder uit afvalstoffen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting) . .	6 284 590,95
Kosten in 1917, 1918 en 1919 gemaakt ten behoeve van een proefinstallatie tot verwerking van afvalproducten tot veevoeder (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	821 776,005
Kosten in verband met de vervaardiging van soeptabletten, bouillon- en jusblokjes (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	2 274 460,—
Kosten van de commissie van advies over de geneesmiddelenvoorziening (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	520,64
Kosten in verband met de voorziening in den woningnood (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	3 136 392,46
Steun aan gemeenten ter bevordering van de particuliere bouwrijverheid (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	1 498 749,35
Personeel voor het toezicht op de voorziening in den woningnood (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	1 750,—
Reis-, verblijf- en bureelkosten van voornoemd personeel (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	5 734,35
Kosten van de Huurcommissiewet (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting) . . .	320 221,17
Subsidien en renteloze voorschotten ten behoeve van werkloozenkassen uit anderen hoofde dan volgens het „Werkloosheidsbesluit 1917” (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	494 115,—
Uitgaven krachtens de Werkloosheidsverzekeringsnoodwet 1919 (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	473 593,76
Uitgaven wegens wachtgeldregelingen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting) . .	1 219,25
Uitgaven ten aanzien van werkloozenkassen in verband met de overneming van de verplichtingen van het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	325 019,965
Uitgaven wegens steun aan vereenigingen van werklieden of bedienden in verband met de werklozenverzekering (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	266 040,87
Subsidien aan gemeenten in de kosten van werklozenzorg, in verband met de opheffing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	42 684,225
Voorschotten en toelagen om werkzoekenden in staat te stellen arbeid buiten hun woonplaats te aanvaarden (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	2 988,68
Bijdragen aan gemeentebesturen wegens uitgaven aan bijslag op de loonen van in Nederland wonende en in het buitenland werkende arbeiders (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	153 250,38
Garanties voor kredieten ten behoeve van de verruiming van werkgelegenheid (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	8 975,27
Overneming van de verplichtingen van het Koninklijk Nationaal Steuncomité, ten aanzien van werkverschaffing (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting) . . .	199 607,66
Ontwikkeling van werklozen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	5 863,35
Duurtebijslag op gagementen en onderstanden (Hoofdstuk XI der Staatsbegrooting)	34 835,47
Kosten van den duurtebijslag, voor zoover deze niet zijn gebracht ten laste van de afzonderlijke begrootingen der Staatsbedrijven en niet reeds zijn begrepen onder de crisisuitgaven op de Hoofdstukken VI en VIII	13 513 800,975
Kosten van de uitkeering voor eens wegens den langen duur der buitengewone tijdsomstandigheden, voor zoover deze kosten niet zijn gebracht ten laste van de afzonderlijke begrootingen der Staatsbedrijven en niet reeds zijn begrepen onder de crisisuitgaven op de Hoofdstukken VI en VIII	10 654 658,60
	f 250 626 005,57

Overzicht van de uitgaven in 1920 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Kosten voortvloeiende uit de aanwijzing van boekhoudkundigen ingevolge artikel 1 der wet van 23 Mei 1917 (<i>Staatsblad</i> n°. 442 (Hoofdstuk II der Staatsbegrooting)	f 48 790,23 ⁵
Uitgaven voortvloeiende uit de buitengewone internationale toestanden (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	607 002,39
Kosten verband houdende met de oprichting van distributierechten en met de uitoefening van den dienst dezer gerechten (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting)	964,00 ⁵
Kosten van de crisisenquête-commissie (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting) . .	15 148,62
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van ten gevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgewekenen en van tengevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	1 582 802,90
Subsidien aan gemeentebesturen in de kosten der armenzorg in verband met de opheffing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	319 655,25
Verjaarde vorderingen van eenige gemeenten wegens kosten van verzorging van Belgische vluchtelingen (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	30 434,90
Kosten van aannak en uigifte van zilverbons in verband met den oorlogstoestand (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting).	616 885,88 ⁵
Kosten van personeel voor de administratie der directe belastingen enz. aange- steld als gevolg van de buitengewone omstandigheden (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	4 403 601,51
Kosten van de benoeming van accountants voor de uitvoering van de oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	10 172,20 ⁵
Belooning van den secretaris der commissie van advies inzake de uitvoering van de wet op de oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	1 650,—
Premiën inzake toezicht op den uitvoer (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	6 091,92
Huur en onderhoud van in verband met de buitengewone omstandigheden in dienst gestelde vaartuigen (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	70 089,64 ⁵
Huur enz. van lokalen, tijdelijk benodigd voor het afteekenen van paspoorten (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	10 095,32 ⁵
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	49 078,20 ⁵
Uitkeering aan gemeenten uit de opbrengst der oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	54 119 166,—
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan boomkwekers en tuinders (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting).	6 962,82
Traktement enz. van den Regeeringscommissaris bij de Nederlandsche Uitvoer Maatschappij (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	833,34
Uitgaven, verband houdende met den toestand van mobilisatie (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting).	2 972 533,52 ⁵
Aanschaffing van militair schoeisel ter gedeeltelijke vervanging van een aantal schoenen, hetwelk in den crisistijd aan de burgerbevolking is afgestaan (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	896 045,—
Aanvaarding van reeds bestelde Fokervliegten (Hoofdstuk VIII der Staats- begrooting)	519 600,—
Aanvaarding van motoren uit Zweden (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting). .	336 027,52 ⁵
Schadeloosstelling aan de fabriek Trompenburg (Hoofdstuk VIII der Staatsbe- grooting)	1 790 000,—
Aanschaffing van materieel voor het Roode Kruis (Hoofdstuk VIII der Staats- begrooting)	65 200,—
Schadeloosstelling aan de „Grossierderij” te Gouda (Hoofdstuk VIII der Staats begrooting)	149 712,49 ⁵
Renteloze voorschotten en subsidien ten behoeve van de instandhouding en exploitatie van spoorwegen met beperkte snelheid, in verband met de buiten- gewone tijdsomstandigheden (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	3 384 122,11 ⁵
Kosten van tijdelijke crisis-afdelingen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting) . .	810 124,27 ⁵

f	13 889,72	Kosten voortvloeiende uit de uitvoering der Nood-Boschwet (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)
	1 663,39f	Kosten voortvloeiende uit de beschikbaarmaking tegen verminderde prijzen van regeringsmeel, rogge, aardappelen, normaal-margarine, rijst (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)
	2 763 245,40f	Kosten en subsidien ter uitvoering van de Distributiewet 1916 en van de levens-middelenvoorziening in het algemeen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)
	793 597,34f	Kosten van tijdelijke Rijksbureaux en Rijkscommissies (Hoofdstuk X der Staats-begrooting)
	21 318,68	Kindertoelagen aan crisispersoneel (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)
	7 500 000,—	Bijdrage aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X der Staats-begrooting)
	1 204,64	Kosten van de Regeringscommissarissen voor het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel bij de N. V. Nederlandsche Uitvoer Maatschappij, (Hoofd-stuk X der Staatsbegrooting)
	8 237 648,19f	Kosten van in 1918, 1919 en 1920 betaalde premien ingevolge de Scheurwet 1918 (<i>Staatsblad</i> n°. 503) Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)
	6 859 708,64f	Schadeloosstellingen ingevolge de Scheurwet 1918 (<i>Staatsblad</i> n°. 503) Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)
	22 786,23	Kosten, voortvloeiende uit de beschikbaarmaking tegen verminderde prijzen van schoenen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)
	750,—	Kosten van toezicht op de voorziening in den woningnood (Hoofdstuk X 4 der Staatsbegrooting)
	5 057,79f	Reiskosten enz. voor evengenoemd toezicht (Hoofdstuk X 4 der Staatsbegrooting)
	474 835,20f	Kosten van de Huurcommissiewet (Hoofdstuk X 4 der Staatsbegrooting)
	3 247 641,22f	Bijdragen en renteloze voorschotten ten behoeve van werklozenkassen uit anderen hoofde dan volgens het "Werkloosheidsbesluit 1917" (Hoofdstuk X 4 der Staats-begrooting)
	1 204 221,84	Uitgaven krachtens de "Werkloosheidsverzekeringsoordwet 1919" (Hoofdstuk X 4 der Staatsbegrooting)
	100 000,—	Subsidie voor de verzorging van in Duitschland verblijvende Nederlanders (Hoofdstuk X 4 der Staatsbegrooting)
	1 854 803,29f	Uitgaven in verband met de overneming door het Rijk van de verplichtingen van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 ten aanzien van werklozen-kassen of hare leden (Hoofdstuk X 4 der Staatsbegrooting)
	1 643 279,57f	Uitgaven wegens steun aan verenigingen ter verkrijging van subsidie, bedoeld in artikel 2 van het "Werkloosheidsbesluit 1917" (Hoofdstuk X 4 der Staats-begrooting)
	9 532,10	Uitgaven wegens subsidien aan gemeentebesturen in de kosten van werklozen-zorg in verband met de opheffing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 (Hoofdstuk X 4 der Staatsbegrooting)
	942 230,67	Bijdrage aan gemeentebesturen wegens uitgaven aan bijslag op de loonen van in Nederland wonende en in het buitenland werkende arbeiders (Hoofdstuk X 4 der Staatsbegrooting)
	20 398,44f	Voor schotten en toelagen om werkzoekenden in staat te stellen hun aangeboden arbeid buiten hun woonplaats te aanvaarden (Hoofdstuk X 4 der Staats-begrooting)
	1 649 821,79f	Bijdragen en voorschotten aan provincien, gemeenten, waterschappen en bijzondere personen of instellingen in de door hen te maken kosten voor vervuiling van werkgelegenheid (Hoofdstuk X 4 der Staatsbegrooting)
f	110 190 419,29	

Overzicht van de uitgaven, in 1921 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Kosten van distributiegerechten (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting).	f 2 224,48 ⁵
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgewekenen en van tengevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	564 664,45 ⁵
Subsidien aan de gemeentebesturen in de kosten van de armenzorg in verband met de opheffing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting).	2 122 809,27 ⁵
Uitkeeringen aan degenen, die in aanmerking komen voor steun als slachtoffers van de mobilisatie (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting).	14 500,—
Kosten voor belooning van tijdelijke hulpkommiezen op daggeld voor de grensbewaking (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	2 204 980,95
Uitgaven voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleenen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	31 498,89
Uitgaven voortvloeiende uit garanties voor credieten aan boomkweekers en tuinders (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	51 515,50
Uitkeering aan gemeenten uit de opbrengst der Oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	46 252 226,43 ⁵
Uitkeering aan gemeenten krachtens de artikelen 1 tot en met 6 der wet van den 12den November 1921 (<i>Staatsblad</i> n ^o . 1173) Nooduitkeering (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting).	10 221 818,05 ⁵
Traktement, enz. van den Regeeringscommissaris bij de Nederlandsche Uitvoermatschappij (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	1 000,—
Schadevergoedingen voor door de burgemeesters betaalde vergoedingen wegens kostwinnerschap, waarvan de toekenning als zijnde in strijd met de ter zake geldende voorschriften, niet kon worden goedgekeurd (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	209 323,98 ⁵
Vergoeding aan de Artillerie-Inrichtingen van een gedeelte der bouwkosten van de gebouwen, die tijdens den mobilisatietoestand, ten behoeve van de verhooging van het productievermogen, op de terreinen van dat Staatsbedrijf zijn opgericht, zoomede vergoeding van enkele met die oprichting verband houdende kosten (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	573 296,55 ⁵
Uitgaven, verband houdende met den toestand van mobilisatie (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	627 510,10 ⁵
Kosten wegens het instellen van een onderzoek in zake het verleenen van ondersteuning aan gewezen militairen, die tijdens den mobilisatietoestand, zonder aanspraak op pensioen wegens ziekte of gebreken, niet tengevolge van eigen schuld ontstaan, werden afgekeurd, en gehuwd zijnde, bij overlijden aan hunne weduwen (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	7 953,33
Kosten voor het Departement van Oorlog, voortvloeiende uit de uitvoering der . Distributiewet 1916 (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting).	1 168,28
Kosten, vallende op het verstreken van inlichtingen aan of ten behoeve van hier te lande geïnterneerd geweest zijnde militairen (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	216,—
Uitkeeringen aan degenen, die in aanmerking komen voor steun als slachtoffers van de mobilisatie (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	957 297,05
Kosten van tijdelijke crisisaafdeelingen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting). . .	350 359,15 ⁵
Kosten voortvloeiende uit de uitvoering der Noodboschwet (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	13 414,35 ⁵
Dekking nadeelge saldi crisisinstellingen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting).	4 273 172,97

f	208 330,35	Kosten welke van Rijkswegen worden gemaakt voor de regeling van en het toezicht op de binnenschippertij (Hoofdstuk X der Staatsbegroeting)
	129 169,90	Kosten welke van Rijkswegen worden gemaakt, en subsidien, welke worden toegekend, ter uitvoering van maatregelen, genomen in verband met de distributiewet 1916 en met de levensmiddelenvoorziening in het algemeen voor zoover die kosten of subsidien niet uit eenig ander artikel der begroeting moeten worden bestreden (Hoofdstuk X der Staatsbegroeting)
	224 223,56	Kosten van tijdelijke Rijksbureaux en Rijkscommissies, ressorteerende onder het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel voor het regelen, in verband met de tijdsomstandigheden, van den uitvoer, den invoer en de distributie van levensmiddelen en landbouw- en nijverheidsproducten (Hoofdstuk X der Staatsbegroeting)
	442,52	Kosten van de Regeringscommissarissen voor zoover deze voor het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel zitting hebben in den raad van commissarissen, als bedoeld in artikel 10 van de Statuten van de Nederlandsche Uitvoermaatschappij (Hoofdstuk X der Staatsbegroeting)
	7 560,47	Kindertoelagen van het Crisispersoneel (Hoofdstuk X der Staatsbegroeting)
	495 264,31	Kosten van de Huurcommissiewet (Hoofdstuk X A der Staatsbegroeting)
	6 752 118,70	Bijdragen en renteloze voorschotten ten behoeve van werklozenkassen uit anderen hoofde, dan volgens het "Werkloosheidsbesluit 1917" (Hoofdstuk X A der Staatsbegroeting)
	464 943,08	Uitgaven wegens wachtdregelingen (Hoofdstuk X A der Staatsbegroeting)
	544 281,47	Kosten van den Markenbijlag (Hoofdstuk X A der Staatsbegroeting)
	2 000 000,—	Bijdragen en voorschotten aan provincien, gemeenten, waterschappen en bijzondere personen of instellingen in de door hen te maken kosten voor verruiming van werkgelegenheden (Hoofdstuk X A der Staatsbegroeting)
f	79 307 284,21	

Overzicht van de uitgaven, in 1922 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Een deel van de uitgaven voor politietroepen ten behoeve van de grensbewaking (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting)	f 2 116 384,56
Tegemoetkoning in crisiskosten van kindervereenigingen (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting)	269 700,—
Kosten van distributiegerechten (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting).	809,77
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgewekenen en van tengevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	19 068,745
Subsidien aan de gemeentebesturen in de kosten van de armenzorg in verband met de opheffing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	3 655 306,24
Subsidien, voorschotten en verdere uitgaven voor het verleenen van steun aan de visscherij in verband met de tijdsomstandigheden (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting; art. 227 van oud-Hoofdstuk X)	561 772,70
Kosten wegens ondersteuning van gewezen militairen, die tijdens of tengevolge van de mobilisatie, zonder aanspraak op voortdurend pensioen, wegens ziekte of gebreken niet tengevolge van eigen schuld ontstaan, werden afgekeurd, of na hun overlijden, uitkeeringen aan hunne weduwen en weezen dan wel aan hen, die voor hunne verzorging gelden hebben uitgegeven (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting)	10 300,—
Kosten voor belooning van tijdelijke hulpkommissen op daggeld voor de grensbewaking (Hoofdstuk VIIb der Staatsbegrooting)	597 323,85
Uitgaven voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleenen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VIIb der Staatsbegrooting)	31 389,465
Uitgaven voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan boonkweekers en tuinders (Hoofdstuk VIIb der Staatsbegrooting)	101 211,57
Uitkeering aan gemeenten krachtens de artikelen 1 tot en met 6 der wet van den 12den November 1921 (<i>Staatsblad</i> n°. 1173) (Hoofdstuk VIIb der Staatsbegrooting)	13 847 902,43
Traktement, enz. van den Regeringscommissaris bij de Nederlandsche Uitvoermatschappij (Hoofdstuk VIIb der Staatsbegrooting)	1 000,—
Kosten van tijdelijke crisisafdeelingen (Hoofdstuk VIIb der Staatsbegrooting; art. 5 van oud-Hoofdstuk X)	123 447,56
Kosten voortvloeiende uit afwikkeling uitvoering Distributiewet 1916 en levensmiddelenvoorziening (Hoofdstuk VIIb der Staatsbegrooting; art. 278 van oud-Hoofdstuk X)	87 755,905
Kosten van Crisisinstellingen (Hoofdstuk VIIb der Staatsbegrooting; art. 279 van oud-Hoofdstuk X)	85 348,855
Dekking van de verliezen door het Rijk en door de N. V. Centraal Verrekenkantoor voor Brandstoffen geleden als gevolg van de maatregelen in verband met de buitengewone omstandigheden, ten behoeve van de brandstoffenvoorziening getroffen (Hoofdstuk VIIb der Staatsbegrooting; art. 279a van oud-Hoofdstuk X)	32 088 287,355
Nadeelig saldo van de Rekening van de kosten der levensmiddelenvoorziening (Hoofdstuk VIIb der Staatsbegrooting; art. 279b van oud-Hoofdstuk X)	170 509 228,735
Nadeelig saldo, voortvloeiende uit de bereiding en den verkoop van Regeeringswege van veevoeder uit afvalproducten, voor zoover dat saldo niet reeds is verevend ten laste van artikel 100a van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1919 (Hoofdstuk VIIb der Staatsbegrooting; art. 115a van oud-Hoofdstuk X)	489 608,12
Schadevergoedingen en schadeloosstellingen krachtens de Inundatiewet en verdere wetten, die in het mobilisatietijperk toepassing vonden (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	202 810,705

Kosten wegens het instellen van een onderzoek in zake het verlenen van ondersteuning aan gewezen militairen, die tijdens den mobilisatietoestand, zonder aanspraak op pensioen wegens ziekte of gebreken, niet tengevolge van eigen schuld ontstaan, werden afgekeurd, en gehuwd zijnde, bij overlijden aan hunne weduwen (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)		f	6 427,08
Kosten wegens ondersteuning van gewezen militairen, die tijdens of tengevolge van de mobilisatie, zonder aanspraak op pensioen, wegens ziekte of gebreken, niet tengevolge van eigen schuld ontstaan, werden afgekeurd, of na hun overlijden uitkeeringen aan hunne weduwen en wezen dan wel aan hen, die voor hunne verzorging gelden hebben uitgegeven (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)		184 178,25	
Dekking van het verlies op de exploitatie van de Nederlandsche Spoorwegen over 1921 met inbegrip van het gegarandeerd dividend (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)		32 932 927,52 ⁵	
Kosten van de Huurcommissiewet (Hoofdstuk XA der Staatsbegrooting) . . .		394 332,72	
Bijdragen en renteloze voorschotten ten behoeve van werklozenkassen uit anderen hoofde dan volgens het „Werkloosheidsbesluit 1917” (Hoofdstuk XA der Staatsbegrooting)		2 405 323,52 ⁵	
Bijdragen aan gemeentebesturen wegens uitgaven aan bijslag op de loonen van in Nederland wonende en in het buitenland werkende arbeiders (Hoofdstuk XA der Staatsbegrooting)		263 545,32	
Bijdragen en voorschotten aan provincien, gemeenten, waterschappen en bijzondere personen of instellingen in de door hen te maken kosten voor vernieuwing van werkgelegenheid (Hoofdstuk XA der Staatsbegrooting)		1 438 166,09 ⁵	
		f 262 423 557,03	

Een deel van de uitgaven voor politietroepen ten behoeve van de grensbewaking (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting)	f 711 830,—
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgeweken en van tengevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	8 262,58
Subsidiën aan de gemeenten in de kosten van werkverschaffing en steunverleening in verband met crisiswerkloosheid en andere uitgaven in verband met die werkloosheid (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	5 921 468,44 ⁵
Verjaarde vorderingen over 1915 t/m 1921:	
a. gedane voorschotten van den adjunct-Regeringscommissaris voor de vluchtelingen in Limburg	f 1 691,89
b. gedane voorschotten ten behoeve van den doorvoer van krijgsgevangenen	1 277,98
c. kosten van verpleging van Nederlandsche vluchtelingen uit het buitenland	65 257,96 ⁵
d. in 1920 en 1921 voorgeschoten kosten van armenzorg in verband met de opheffing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914	966 355,66
	1 034 583,49 ⁵
(Hoofdstuk V der Staatsbegrooting.)	
Kosten van tijdelijke crisisafdeelingen (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	39 483,51 ⁵
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	20 691,96 ⁵
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan boomkweekers en tuinders (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	157 072,62 ⁵
Traktement, enz. van de Regeringscommissaris bij de Nederlandsche Uitvoermaatschappij (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	999,96
Nader subsidie aan de Coöperatieve Aardappelmeelfabriek „Oranje” te Beilen in verband met de stichting in 1918 van een proefveevoederfabriek (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	115 077,23
Schadevergoedingen en schadeloosstellingen krachtens de Inundatiewet en verdere wetten, die in het mobilisatietijdperk toepassing vonden (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	212 870,83
Herhaalde uitkeeringen ingevolge de motie-Staalman in zeer evidente gevallen (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	33 801,20
Dekking van het verlies op de exploitatie van de Nederlandsche Spoorwegen over 1922 met inbegrip van het gegarandeerd dividend (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	30 502 022,25
Kosten van de Huurcommissiewet (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	271 126,61
Bijdragen aan gemeentebesturen wegens uitgaven aan bijslag op de loonen van in Nederland wonende en in het buitenland werkende arbeiders (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	136 534,16
Uitgaven in het belang van de regularisatie van werkgelegenheid (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	365,51
Bijdragen in de uitkeeringen, door Gemeentebesturen verstrekt krachtens de speciale steunregeling voor de leden werklozenkas van den Nederlandschen Roomsche-Katholieken Lederbewerdersbond, welke subsidieering doorloopt, doch welke uitkeeringen tijdelijk zijn stopgezet. (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	33 843,87
	f 39 200 034,24 ⁵

Overzicht van de uitgaven, in 1924 gedaan in verband met de oorlogscrisis.
(Voorloopig.)

Een deel van de uitgaven voor politietroepen ten behoeve van de grensbewaking (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting)	f 355 348,—
Subsidien aan gemeenten in de kosten van werkverschaffing en steunverleening in verband met crisiswerkloosheid en andere uitgaven in verband met die werkloosheid (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	4 014 774,50 ⁵
Kosten van tijdelijke crisissafdeelingen (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting)	23 635,88 ⁵
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleenen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting).	22 489,55
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan boornkwekers en tuinders (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting).	266 619,12 ⁵
Uitgaven, in 1923, 1924 en 1925 te doen in verband met de afwikkeling van crisissaken (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting)	75 342,49 ⁵
Kosten van de Huurcommissiewet (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	159 920,33
Bijdragen aan gemeenten wegens uitgaven aan bijslag op de loonen van in Nederland wonende en in het buitenland werkende arbeiders (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	24 474,93
	f 4 942 604,82

S T A A T

van de opbrengst van 's Rijks middelen over de
dienstjaren 1916 tot en met 1925.

Staat van de opbrengst van 's Rijks middelen

BENAMING DER MIDDELEN.	Dienst 1916.	Dienst 1917.	Dienst 1918.	Dienst 1919.	Dienst 1920.
<i>Belastingen in verband met de buitengewone omstandigheden.</i>					
Orlogswinstbelasting	f 40 640,—	f 161 336 987,38 ⁵	f 157 727 966,71	f 162 390 091,05 ⁵	f 166 165 110,99
Verdedigingsbelasting Ia.	2 574 553,59	4 154 320,99 ⁵	5 066 539,75	a) 4 248 948,44 ⁵	a) 1 182 155,53 ⁵
Verdedigingsbelasting Ib.	13 673 739,99	21 699 699,60 ⁵	22 563 849,48 ⁵	a) 16 676 419,08	a) 4 439 549,89
Verdedigingsbelasting II	16 806 218,84	30 106 432,43	33 309 263,90	a) 29 573 253,38	a) 7 033 530,—
	f 33 095 152,42	f 217 297 440,41 ⁵	f 218 667 619,84 ⁵	f 212 888 711,96	f 178 820 346,41 ⁵
<i>Overige belastingen.</i>					
Grondbelasting.	f 16 147 876,88	f 16 343 789,26 ⁵	f 16 591 813,—	f 16 790 751,02	f 17 018 763,95
Personeele belasting.	13 472 887,68	14 209 939,48 ⁵	14 440 822,35	16 716 791,21	b) 19 215 048,74 ⁵
Belasting op bedrijfs- en andere inkomsten (*)	—	—	—	—	—
Inkomstenbelasting.	44 540 633,54	60 594 898,25 ⁵	53 791 998,76	c) 72 311 452,69	110 102 607,52 ⁵
Dividend- en tant�nebelasting.	—	—	—	11 605 694,23	25 596 520,68
Vermogensbelasting (*)	3 773 050,88 ⁵	4 568 324,18 ⁵	5 052 305,45	c) 9 969 653,19	13 097 914,58
Accijns op suiker.	27 703 192,89	31 356 571,35	39 102 942,32	36 426 061,06	36 482 083,49
Uitkeering uit het leeningfonds 1914 wegens aandeel in de opbrengst der opcenten op den accijns op suiker	1 000 000,—	416 666,67	—	—	—
Accijns op wijn	1 499 360,77	1 638 919,18	1 602 154,12	1 153 430,85	1 690 029,01
” ” binnenlandsch en buitenlandsch gedistilleerd	27 727 447,96	29 626 824,39 ⁵	18 900 346,46	d) 38 900 215,48 ⁵	52 426 235,40 ⁵
” ” zout	2 211 038,99	2 481 560,27	2 838 372,33	1 641 763,36	1 933 553,31
” ” bieren en azijnen	1 653 773,87	e) 2 306 426,55	1 124 260,57	1 459 962,12	3 014 392,20
” ” geslacht.	9 498 081,43 ⁵	12 491 666,31 ⁵	11 190 624,73	14 194 524,72	14 525 068,47 ⁵
” ” tabak.	—	—	—	—	—
Belasting op speelkaarten	—	—	—	—	136 341,75
” ” rijwielen.	—	—	—	—	—
Zegelrechten (*)	8 772 085,75	g) 13 397 595,55 ⁵	12 835 181,57 ⁵	g) 20 418 768,65 ⁵	24 912 648,54
Registratierechten (*)	10 952 992,96	h) 18 401 949,23 ⁵	h) 30 920 545,47	39 606 467,95	55 111 579,11 ⁵
Hypotheekrechten (*)	1 135 542,54	i) 657 115,36	—	—	—
Rechten van successie en van overgang bij overlijden (*)	19 374 048,45 ⁵	j) 22 243 566,27	26 082 328,84 ⁵	33 580 733,61 ⁵	32 948 405,37
Rechten op den invoer.	16 663 055,32	11 126 281,56 ⁵	8 616 036,86	29 104 393,39	46 959 235,36 ⁵
Formatzegel (hoofdsom en opcenten)	24 438,60	1 379,47 ⁵	—	—	—
Waarborg der gouden en zilveren werken. .	639 934,81	682 851,56 ⁵	767 385,42	913 935,80 ⁵	913 272,21
Statistiekrecht.	—	1 744 991,64 ⁵	1 058 740,45	3 927 523,22	5 154 474,01
	f 207 289 443,33 ⁵	f 244 291 316,59	f 244 915 858,71	f 348 722 192,57	f 461 238 233,73
Domijnen	2 786 579,98 ⁵	2 916 876,45	3 545 062,91 ⁵	4 004 948,61 ⁵	2 838 501,14 ⁵
Opbrengst der Staatsloterij	653 813,11 ⁵	654 824,83 ⁵	658 563,93 ⁵	657 511,87	700 204,02 ⁵
Opbrengst der uitgegeven akten voor de jacht en visscherij, van consenten voor de kust- visscherij en van vergunningen, bedoeld in de Vogelwet van 1912	195 640,75	214 686,25	281 025,25	279 911,50	287 327,—
Loodsgelden.	366 146,—	382 765,97 ⁵	290 663,15	1 298 492,76	1 870 434,88 ⁵
Recht op de mijnen.	93 995,04	146 904,54	464 530,41	668 202,76	339 698,24
Algemeen totaal	f 211 385 618,22 ⁵	f 243 607 374,64	f 250 155 754,37	f 355 631 260,07 ⁵	f 467 274 399,02 ⁵

(*) Onder het bedrag der rechten is dat der opcenten begrepen behalve die, welke worden geheven ten behoeve van het Leeningfonds 1914.

over de dienstjaren 1916 tot en met 1925.

TOELICHTINGEN.					
Dienst 1921.	Dienst 1922.	Dienst 1923.	Dienst 1924. (Voorloopig.)	Dienst 1925. (Voorloopig.)	
f 74 847 314,54 ⁵	f 29 785 283,71	f 13 621 576,68	f 968 549,20	f 9 107 248,46	a) Het tarief der verdedigingsbelastingen is verlaagd bij de wet van 11 April 1919 (<i>Staatsblad</i> n°. 171). De opbrengst dier belastingen wordt, te rekenen van 1 Mei 1920, aan het Leeningfonds 1914 ten goede gescreven ingevolge de wet van 5 Juli 1920, (<i>Staatsblad</i> n°. 342).
—	—	—	—	—	b) Bij de wet van 19 September 1919, (<i>Staatsblad</i> n°. 580) zijn met ingang van 1 Januari 1920 nieuwe grondslagen ingevoerd en bestaande grondslagen verhoogd.
—	—	—	—	—	c) Het tarief van de inkomstenbelasting is, evenals dat van de vermogensbelasting, verhoogd bij de wetten van 11 April 1919 (<i>Staatsblad</i> nos. 169 en 170).
f 74 847 314,54 ⁵	f 29 785 283,71	f 13 621 576,68	f 968 549,20	f 9 107 248,46	d) Bij de wetten van 3 April 1919 (<i>Staatsblad</i> n°. 141) en 31 December 1920 (<i>Staatsblad</i> n°. 928) is de accijns verhoogd.
f 17 328 163,07	f 17 801 412,22	f 18 273 104,44	f 18 746 166,91	f 19 260 600,—	e) Bij de wet van 20 Januari 1917 (<i>Staatsblad</i> n°. 190) is, met ingang van 1 Maart 1917, de accijns op bier verhoogd en de accijns op azijnen afgeschaft. De accijns op bier is nader verhoogd bij de wet van 3 Mei 1924 (<i>Staatsblad</i> n°. 227).
21 254 763,98	22 986 707,15 ⁵	23 428 478,87	24 580 207,50	25 400 100,—	f) De accijns op tabak is verhoogd met ingang van 1 Januari 1925 (wet van 20 December 1924, <i>Staatsblad</i> n°. 556).
—	—	—	—	—	g) De heffing van het recht van zegel is, met ingang van 1 Juni 1917, opnieuw geregeld bij de wet van 22 Maart 1917 (<i>Staatsblad</i> n°. 244), gewijzigd bij de wet van 23 Mei 1917 (<i>Staatsblad</i> n°. 437). Bij de wet van 27 Juni 1919 (<i>Staatsblad</i> n°. 432) zijn eenige rechten verhoogd.
134 459 576,82	117 211 870,96	93 499 627,60	78 835 034,70	81 532 033,—	h) De heffing van rechten van registratie is, met ingang van 1 Juni 1917, opnieuw geregeld bij de wet van 22 Maart 1917 (<i>Staatsblad</i> n°. 243) en herzien bij de wet van 23 Maart 1918 (<i>Staatsblad</i> n°. 170).
30 427 193,70	13 426 870,62	17 520 115,95	15 118 556,78	18 035 400,—	i) De hypotheekrechten worden ten gevolge van de inwerkingtreding der Registratiewet 1917, vanaf 1 Juni 1917 niet meer geheven.
13 175 079,71 ⁵	12 040 440,03	11 582 700,70 ⁵	11 643 739,17	12 048 785,—	j) De wet van 22 Mei 1911 (<i>Staatsblad</i> n°. 132) tot nadere regeling der heffing van de rechten van successie en van overgang bij overlijden is gewijzigd bij de wet van 20 Januari 1917 (<i>Staatsblad</i> n°. 189), in werking getreden met 23 Januari 1917, en bij de wet van 10 Juni 1921 (<i>Staatsblad</i> n°. 779), in werking getreden met 18 Juni 1921.
37 553 842,74	40 481 525,25 ⁵	40 327 374,58	38 155 246,36	42 351 870,—	k) Op 1 Juli 1925 is de nieuwe Tariefwet in werking getreden (wet van 20 December 1924, <i>Staatsblad</i> n°. 568).
—	—	—	—	—	l) Zie voor de met 1 April 1920 in werking getreden regeling van het mijnrecht, de wet van 26 Maart 1920 (<i>Staatsblad</i> n°. 157). De heffing is van af 1 April 1925 tijdelijk geschorst ingevolge de wet van 23 Juni 1925 (<i>Staatsblad</i> n°. 244).
2 006 939,88	2 462 336,02	2 031 333,57	2 339 454,96	2 522 486,—	
d) 61 001 655,38	59 465 207,44	50 984 214,08 ⁵	48 718 792,84	47 369 814,—	
1 462 289,24	1 494 118,45 ⁵	1 423 256,61	1 704 107,37	2 033 355,—	
4 415 771,73	4 759 885,80	5 142 847,85	e) 8 987 070,67	12 555 699,—	
11 250 649,59 ⁵	9 930 021,02	10 239 513,49	9 583 665,30	9 896 892,—	
—	7 854 305,49	16 221 109,96	16 530 126,96	f) 18 894 630,—	
75 140,25	76 049,91	88 793,33	107 046,26	97 170,—	
—	—	—	5 270 214,—	6 486 195,—	
18 877 003,19 ⁵	17 311 332 70 ⁵	17 355 737,41	18 777 447,45	24 455 261,—	
31 125 127,06	18 830 188,41	18 693 250,22	23 217 919,26 ⁵	22 263 359,—	
—	—	—	—	—	
j) 32 253 687,88 ⁵	51 226 461,56 ⁵	49 294 386,33 ⁵	48 440 189,73	45 142 777,—	
37 129 788,63 ⁵	38 539 712,70	35 279 510,60	35 765 421,69 ⁵	k) 44 520 896,—	
—	—	—	—	—	
905 421,34 ⁵	949 599,39 ⁵	920 107,60	939 743,63	996 230,—	
3 610 776,91 ⁵	3 259 556,08	3 369,961,10	4 111 595,05	4 191 505,—	
f 458 317 871,13 ⁵	f 445 157 601,23	f 415 725 474,30 ⁵	f 411 576 736,60	f 440 105 057,—	
3 169 326,82	2 691 064,39	3 195 254,58 ⁵	5 096 656,34 ⁵	3 710 561,—	
658 593,82	661 360,80 ⁵	666 225,14 ⁵	662 502,98 ⁵	658 702,—	
—	—	—	—	—	
293 513,75	278 742,25	256 047,81	267 432,75	264 534,—	
2 435 703,40 ⁵	2 994 454,55 ⁵	2 947 141,58	3 681 276,34	4 083 740,—	
520 302,78 ⁵	467 227,40	652 120,78	737 225,19	l) 406 629,—	
f 465 395 311,71 ⁵	f 452 250 450,63	f 423 442 264,20 ⁵	f 422 022 130,71	f 449 229 223,—	

Bijlage **B.**

Staat, houdende vergelijking tusschen de bij de Staatsbegrooting

H O O F D S T U K.	Geraamd voor 1927.	Toegestaan voor 1926.	Meer	Minder
			dan het bedrag, toegestaan voor 1926.	
I. Huis der Koningin	f 1 783 888,89	f 1 650 000,—	f 133 888,89	—
II. Hooge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin . .	1 998 762,—	1 998 548,08	218,97	—
III. Buitenlandsche Zaken	4 473 507,—	4 038 227,—	435 280,—	—
IV. Justitie	28 005 648,—	27 900 488,—	105 160,—	—

voor 1926 verleende en voor 1927 aangevraagde kredieten.

TOELICHTING DER LAATSTE TWEE KOLOMMEN.

<i>Meer</i> geraamd voor:		
Het inkomen van H. K. H. Prinses Juliana	f	133 888,89
<i>Meer</i> geraamd voor:		
De Staten-Generaal	f	9 072,08
De Algemeene Rekenkamer		9 790,—
De Kanselarij der Nederlandsche Orden		1 100,—
Het Kabinet der Koningin		71,89
	f	20 033,97
tegenover eene <i>lagere</i> raming voor:		
Den Raad van State	f	588,—
Pensioenen, wachtgelden, enz.		19 227,—
		19 815,—
<i>Meer</i>	f	218,97
<i>Meer</i> geraamd voor:		
Kosten van het Departement	f	820,—
" " buitenlandsche zendingen en consulaten		422 210,—
Verschillende uitgaven		10 000,—
Pensioenen, wachtgelden en toelagen		2 250,—
<i>Meer</i>	f	435 280,—
<i>Meer</i> geraamd voor:		
Kosten van het Departement	f	5 568,57
Gebouwen		9 482,—
Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën, enz.		411 877,—
Verschillende uitgaven		17 839,—
	f	444 766,57
tegenover eene <i>lagere</i> raming voor:		
Kosten van de rechterlijke macht	f	52 768,57
" " het Hoog Militair Gerechtshof en van de auditiën in de militaire arrondissementen		949,—
" " den Centralen Raad van Beroep en van de raden van beroep		1 048,—
" " Rijkspolitie		115 964,—
" " gevangenissen en Rijkswerkplaatsen		109 372,—
" " het Rijkstucht- en opvoedingswezen		59 465,—
Reclasseering		40,—
		339 606,57
<i>Meer</i>	f	105 160,—

H O O F D S T U K.	Geraamd voor 1927.	Toegestaan voor 1926.	Meer	Minder
			dan het bedrag, toegestaan voor 1926.	
V. Binnenlandsche Zaken en Landbouw	f 20 701 555,—	f 20 509 799,—	f 191 756,—	—
V A. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	144 915 307,—	142 024 552,—	2 890 755,—	—
VI. Marine	40 982 965,—	41 901 683,—	—	f 918 718,—
VII A. Nationale Schuld	111 810 623,80	112 348 846,55	—	538 222,75

TOELICHTING DER LAATSTE TWEE KOLOMEN.

<i>Meer</i> geraamd voor:	
Binnenlandsch Bestuur	f 19 919,—
Landbouw	320 400,—
Visscheijen	5 655,—
tegenover eene <i>lagere</i> raming voor:	f 345 974,—
Kosten van het Departement.	f 18 177,—
Armwezen	87 350,—
Nederlandsche Staatscourant, Handelingen, enz.	13 950,—
Pensioenen, toelagen, enz.	34 741,—
	154 218,—
<i>Meer</i>	f 191 756,—
<i>Meer</i> geraamd voor:	
Kosten van het Departement en van het onderwijs in het algemeen	f 21 614,—
Hooger onderwijs	692 792,—
Middelbaar onderwijs	481 606,—
Nijverheidsonderwijs	298 147,—
Handelsonderwijs	54 077,—
Lager onderwijs Algemeen	53 061,—
Lager onderwijs Financieel.	2 610 200,—
Kunsten en Wetenschappen	67 599,—
Uitkeeringen, toelagen, gratificatiën, wachtgelden, enz.	154 659,—
tegenover eene <i>lagere</i> raming voor:	f 4 433 755,—
Onvoorziane behoeften	1 543 000,—
<i>Meer</i>	f 2 890 755,—
<i>Minder</i> geraamd voor:	
I. Militaire Uitgaven:	
Kosten van beheer en administratie	f 2 436,—
Kosten van het materieel der zeemacht en van 's Rijks werven en onderhoorigheden	175 110,—
Personeel der zeemacht	799 802,—
II. Niet-Militaire uitgaven:	
Loodswezen, betoning, bekaking en verlichting	371 367,—
tegenover een <i>hoogere</i> raming voor	f 1 348 715,—
I. Militaire uitgaven:	
Pensioenen, onderstanden, wachtgelden, enz.	f 322 685,—
II. Niet-Militaire uitgaven:	
Hydrographie.	1 659,—
Pensioenen, onderstanden, wachtgelden, enz.	105 653,—
	429 997,—
<i>Minder</i>	f 918 718,—
<i>Minder</i> geraamd voor:	
Interesten, enz.	f 4 798 527,75
tegenover eene <i>hoogere</i> raming voor:	
Amortisatie en aflossing van rentegevende Nationale Schuld	f 4 255 805,—
Onvoorziane uitgaven.	5 000,—
	4 260 805,—
<i>Minder</i>	f 538 222,75

H O O F D S T U K.	Geraamd voor 1927.	Toegestaan voor 1926.	Meer	Minder
			dan het bedrag, toegestaan voor 1926.	
VII B. Financien	f 98 787 521,02	f 102 945 985,58	—	f 4 158 464,56
VIII. Oorlog	58 985 100,—	59 167 356,—	—	182 256,—

TOELICHTING DER LAATSTE TWEE KOLOMEN.

Minder geraamd voor:

Kosten van de Grootboeken der Nationale Schuld, enz.	f	1 510,70
” administratie van het kadaster, van de domeinen, enz.		3 955 748,—
Pensioenen, wachtgelden, enz.		445 726,66
Dienst der Rijksgebouwen		6 665,—
Voorschotten uit 's Rijks schatkist		6 651 800,—
	f	11 061 450,36

tegenover een *hoogere* raming voor:

Kosten van het Departement.	f	18 858,80
” ” Muntwezen		2 824 576,—
” administratie der belastingen		4 279 051,—
” der eerediensten.		2 000,—
Uitkeeringen en verschillende uitgaven		278 500,—
		6 902 985,80

Minder . . . f 4 158 464,56

Minder geraamd voor:

Bezoldiging van het personeel der slaven van het leger	f	6 620,—
Bezoldiging van het personeel der intendance en der militaire administratie		3 950,—
Bezoldiging van het personeel der verschillende wapens		771 031,—
Kosten van voeding		6 633,—
Kosten van huisvesting, stalling, nachtligging en reiniging.		66 005,—
Aanschaffing, voeding en verzorging van paarden; maatregelen in het belang der remonteering en africhting van honden voor oorlogsdoeleinden		269 075,—
Studien, onderwijs en oefeningen		244 762,—
Administratiekosten		40 085,—
Verschiedende uitgaven		151 853,—
Geneeskundige dienst		30 649,—
Kosten van de Luchtvaartafdeeling.		452 766,—
Centrale magazijnen van militaire kleeding en uitrusting en militaire verplegingsinrichtingen; aanschaffing en onderhoud van kampementsgoederen, velduitrusting en voertuigen voor den verplegingsdienst te velde		121 391,—
Kosten van verplaatsing van personen en goederen		62 000,—
Subsidien, gratificatiën en verdere uitgaven van bijzonderen aard		91 001,—
Wapen der marechaussee en korps politietroepen		5 424,—
Buitengewone uitgaven		94 220,—
	f	2 417 465,—

Tegenover eene *hoogere* raming voor:

Kosten van het Departement.	f	14 840,—
Kosten van kleeding en uitrusting en van ledergoed.		279 360,—
Inrichtingen van onderwijs		911 521,—
Kosten van de schoolcompagnie van den motordienst		40 368,—
Materieel der artillerie en proeven bij het wapen der artillerie		30 223,—
Militaire verkenningen en Topografische Inrichting		9 816,—
Dienst der genie		165 450,—
Nonactiviteitsjaarweden, pensioenen en daartoe betrekkelijke uitgaven, lijfrenten, toelagen en wachtgelden		783 631,—
		2 235 209,—

Minder . . . f 182 256,—

H O O F D S T U K.	Geramd voor 1927.	Toegestaan voor 1926.	Meer	Minder
			dan het bedrag, toegestaan voor 1926.	
IX. Waterstaat	f 58 306 708,—	f 100 537 114,—	—	f 42 280 406,—
X. Arbeid, Handel en Nijverheid	70 617 404,—	70 618 115,—	—	711,—
XI. Koloniën	5 547 707,—	5 629 203,—	—	81 496,—
XII. Onvoorziene uitgaven	50 000,—	50 000,—	—	—

TOELICHTING DER LAATSTE TWEE KOLOMMEN.

<i>Meer</i> geraamd voor:	
Waterstaat	f 4 295 640,—
Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën, enz.	269 947,—
	f 4 565 587,—
tegenover eene <i>lagere</i> raming voor:	
Kosten van het Departement	f 35 640,—
Vervoer en Mijnezen	46 745 927,—
Postertijen, Telegrafie en Telefonie en Rijkspostsparbank	64 426,—
	46 845 993,—
	<i>Minder</i> . . . f 42 280 406,—
<i>Meer</i> geraamd voor:	
Kosten van het Departement	f 10 278,—
Arbeid	22 847,—
Arbeidersverzekering	1 627 766,—
Handel en Nijverheid	17 097,—
	f 1 677 988,—
tegenover eene <i>lagere</i> raming voor:	
Volksgezondheid	f 1 240 751,—
Werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling	167 825,—
Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën, enz.	270 123,—
	1 678 699,—
	<i>Minder</i> . . . f 711,—
<i>Minder</i> geraamd voor:	
Kosten van het Departement	f 13 859,—
Uitgaven ten behoeve van Suriname	76 660,—
	f 90 019,—
tegenover eene <i>hoogere</i> raming voor:	
Pensioenen, wachtgelden, onderstanden, enz.	8 523,—
	<i>Minder</i> . . . f 81 496,—

Bijlage II.

Staat der openstaande tekorten en der tot afboekung daarvan beschikbare bedragen.

Dienstjaren.	ONTVANGSTEN.	UITGAVEN.	TEKORTEN.	OVERSCHOTTEN.	Opbrengst van leeningen, waaraan administratief nog geene bestemming is gegeven.
1910.	f 200 092 324,82	f 203 947 100,34	f 3 854 775,52	—	f 4 770 740,14
1911.	205 602 748,04 ⁵	208 439 677,54 ⁵	2 886 929,50	—	27 500 000,— ⁽¹⁾
1912.	213 401 266,93 ⁵	224 665 500,66	11 264 233,72 ⁵	—	125 000 000,— ⁽²⁾
1913.	227 422 665,23 ⁵	238 726 865,56 ⁵	11 304 200,33	—	121 250 000,— ⁽³⁾
1914.	245 571 310,73	339 273 277,67	113 701 966,94	—	500 000 000,— ⁽⁴⁾
1915.	263 491 539,13	504 484 487,85 ⁵	240 992 948,72 ⁵	—	346 500 000,— ⁽⁵⁾
1916.	309 978 558,39	532 531 380,64 ⁵	222 552 822,25 ⁵	—	433 100 000,— ⁽⁶⁾
1917.	534 777 058,82 ⁵	638 686 111,15	153 919 052,32 ⁵	—	141 000 000,— ⁽⁷⁾
1918.	561 085 835,83	1 050 936 640,19	489 850 804,36	—	144 000 000,— ⁽⁸⁾
1919.	695 049 163,00 ⁵	811 172 591,35 ⁵	116 123 428,35	—	96 000 000,— ⁽⁹⁾
1920.	810 791 715,48	911 227 771,64	100 436 056,16	—	81 550 000,— ⁽¹⁰⁾
1921.	709 245 087,38 ⁵	990 172 091,80 ⁵	280 927 004,42	—	96 708 693,44 ⁽¹¹⁾
1922.	662 312 411,51	1 084 429 853,11 ⁵	422 117 441,60 ⁵	—	
1923.	659 197 219,28 ⁵	770 815 948,35	111 618 729,06 ⁵	—	
1924.	642 646 641,61	702 831 329,45 ⁵	60 184 637,84 ⁵	—	
1925.	663 932 517,20	663 351 639,45 ⁵	—	f 5 580 877,74 ⁵	
		Totaal tekort	(m) f 2 341 735 081,12 ⁵	f 5 580 877,74 ⁵	f 2 117 379 433,58
		Overschot	5 580 877,74 ⁵		
		Blijft tekort.	f 2 336 154 203,38		
		Opbrengst van leeningen	(n) 2 117 379 433,58		
		Tekort	f 218 774 769,80		

- (a) Voorloopige uitkomsten.
 (b) Waaronder f 91 665 073,68⁵ (crisisuitgaven en tekort op de ontvangsten), te dekken uit de opbrengst der Crisisleeningen en der crisisheffingen.
 (c) Alsvoren f 212 889 548,27⁵.
 (d) Waaronder f 222 640 400,99⁵ aan nadeelig saldo van den crisisdienst.
 (e) Alsvoren f 160 220 917,20⁵.
 (f) Alsvoren f 417 563 089,29⁵.
 (g) Alsvoren f 30 677 630,54.
 (h) Waarbij f 74 793 209,41 wegens *woordelijk* saldo van den crisisdienst.
 (i) Alsvoren f 15 979 611,22.
 (j) Waaronder f 215 207 646,05 aan nadeelig saldo van den crisisdienst.
 (k) Alsvoren f 19 250 483,92⁵.
 (l) Alsvoren f 2 097 489,42.
 (m) Waaronder f 1 281 439 458,76 aan nadeelig saldo van den crisisdienst over de jaren 1914 tot en met 1924.
 (n) Waaronder f 1 353 350 000 tot dekking van nadeelige saldi der crisisdiensten.

- (1) Het deel der leening 1914, dat bij de conversie, ingevolge de leeningwet 1917, bereids was afgelost.
 (2) Eerste leening 1916 (Wet van den 17 Maart 1916 (*Staatsblad* n°. 135).
 (3) Tweede leening 1916 (Wet van den 16 December 1916 (*Staatsblad* n°. 533) tegen den koers van 97 %.
 (4) Leening 1917 (Wet van den 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 710).
 (5) Leening 1918 (Wet van den 19 December 1918 (*Staatsblad* n°. 803) tegen den koers van 99 %.
 (6) Leening 1919 (Wet van den 30 Januari 1920 (*Staatsblad* n°. 46) (voorloopig cijfer).
 (7) Leening 1922 A (Wet van den 17 Februari 1922 (*Staatsblad* n°. 64) tegen den koers van 94 %.
 (8) Leening 1922 B (Wet van den 17 Februari 1922 (*Staatsblad* n°. 64) tegen den koers van 96 %.
 (9) Leening 1923 A (Wet van den 22 December 1922 (*Staatsblad* n°. 705) waarvan f 20 000 000,— tegen den koers van 97%, en f 80 000 000,— tegen den koers van 95½ %.
 (10) Leening 1923 B (Wet van den 22 December 1922 (*Staatsblad* n°. 705) waarvan f 25 000 000,— tegen den koers van 97 %, en f 60 000 000,— tegen den koers van 95½ %.
 (11) Leening 1923 C (Wet van den 22 December 1922 (*Staatsblad* n°. 705) \$ 40 000 000 tegen den koers van 94 %.

spoorwegen kan ook overigens minder gunstig worden dan zij thans nog schijnt. Inzonderheid zoo, ondanks het toenemend autobusverkeer, zou worden voortgegaan met het opdragen aan de maatschappijen van de exploitatie van nieuwe niet-rendabele lijnen. Hiertegen zal dan ook moeten worden gewaakt.

In elk geval blijkt uit het boven aangevoerde, dat de thans voorgestelde belastingverlaging onderstelt een ernstig voortgezette bezuiniging en dat zonder deze laatste van verdere stappen in dezelfde richting, hoe onmisbaar overigens voor het economisch leven, geen sprake zal kunnen zijn.

Op die voortgezette bezuiniging is dan ook het streven der Regeering gericht. Naast de bestaande Commissies, wier onderzoek naar bezuinigingsmogelijkheden onverzwakt wordt voortgezet, is o. a. met dit doel in den loop van dit jaar een Staatscommissie voor het lager onderwijs ingesteld. Het is een der minst opwekkende ervaringen in den bezuinigingsarbeid, dat ondanks de verschillende versoberingswetten, die in de afgelopen jaren op het gebied van het onderwijs tot stand kwamen, het eindcijfer van de begroting van dit hoofdstuk — hetwelk voor het overgrootste deel op *wettelijke* uitgaven berust — niet de geleidelijke daling vertoont welke verwacht was, maar integendeel andermaal een kleine f 3 miljoen hooger moest worden geraamd. De aandacht der Regeering is op deze zaak ten volle gericht. Zij wacht met vertrouwen af de voorstellen, die haar gedaan zullen worden door de beide thans werkzame Staatscommissies, eene voor het middelbaar en eene voor het lager onderwijs. En zij zal inmiddels niet nalaten, te doen wat de hand te doen vindt en ook zelfstandig te zoeken naar wegen waarlangs, zonder het onderwijs zelf te schaden, zijn bovenmatige en aan het rendement niet evenredige kosten kunnen worden besnoeid.

Ten slotte veroorlooft de ondergeteekende zich nog eenige mededeelingen te doen omtrent den stand der kas en omtrent de crisisuitgaven.

De kaspositie was op 15 September j.l. als volgt:

Verplichtingen:

Schatkistbiljetten in omloop	f 97 062 000,—
Schatkistpromessen in omloop	38 660 000,—
Uitstaand schatkistpapier	f 135 722 000,—
Zilverbons in omloop	14 034 806,—
Renteloos voorschot door de Nederlandsche Bank verstrekt	3 895 234,67
Schuld aan het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie, in rekening-courant	41 920 629,84
Schuld aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij, in rekening-courant	470 000,—
Schuld aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, in rekening-courant	16 933 199,11
Schuld aan Kamers van Koophandel, Werkloozenkassen en de Nuts-spaarbank	3 652 697,18
Het zich in 's Rijks schatkist bevindende tegoed van Curaçao	1 777 028,21
	f 218 405 595,01

Vorderingen:

Voorschot aan Suriname verstrekt	f 10 990 823,41
Voorschot aan Nederl.-Oost-Indië verstrekt	1 279 762,06
Voorschotten op ult. Augustus j.l. verstrekt aan de gemeenten, ingevolge de artt. 243h en 263 der Gemeentewet	37 188 173,79

Kasvorderingen op het buitenland	f 143 594 275,51
Saldo-tegoed der postrekeningen van Rijks-comptabelen	20 826 380,43
Saldo-tegoed van het Rijk bij de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	113 991,02
Dag-geldleeningen, verstrekt tegen onderpand van Staatsschuldbrieven..	3 300 000,—
Schuld aan 's Rijks schatkist van het Staatsbedrijf der Artillerie-inrichtingen, in rekening-courant	1 690 348,03
Schuld aan 's Rijks schatkist van de Staatsmijnen, in rekening-courant	1 500 000,—
	<u>f 220 483 754,25</u>

f 2 073 159,24

Hieruit blijkt, dat op genoemden datum de kasvorderingen de verplichtingen met rond f 2 miljoen overtroffen, zoodat ten behoeve van 's Rijks huishouding geen vlottende schuld uitstond, waarbij intusschen geen rekening is gehouden met de verplichtingen van de kas tegenover het Leeningfonds, welke overeenkomstig het Rapport der Commissie-van Vuren zullen moeten leiden tot geleidelijke terugstorting in dat Fonds.

Opgemerkt zij, dat bij de Nederlandsche Bank rechtstreeks geen schatkistpapier is ondergebracht.

Met betrekking tot de crisisuitgaven moge het volgende dienen.

Blijkens de in bijlage F gegeven cijfers bedroegen de tekorten op de crisisdiensten van de jaren 1914 tot en met 1924 een totaal van rond f 1 281 439 400. Tot dekking van tekorten op den crisisdienst is uit leening verkregen:

het deel der leening 1914, dat bij conversie ingevolge de Leeningwet 1917 bereids was afgelost	f 27 500 000
de 1ste leening 1916	125 000 000
de 2de leening 1916	121 250 000
de leening 1917	500 000 000
de leening 1918	346 500 000
de leening 1919 (voor zoover niet bestemd tot dekking van de tekorten op den buitengewonen dienst)	233 100 000

Totaal f 1 353 350 000

Na aftrek van bovengenoemd bedrag van 1 281 439 400

Blijft dus nog beschikbaar f 71 910 600

Te verminderen met de bedragen der aan Oostelijk verleende reliefredieten, waarvoor een uitsel van de betaling van hoofdsom en rente is gegeven van 20 jaren f 16 786 200

Gelijk bekend, zijn, te beginnen met het dienstjaar 1925, alle crisisuitgaven naar den gewonnen dienst overgebracht. De crisisdienst is derhalve met het dienstjaar 1924 afgesloten. Zooals ten vorigen jare reeds is medegedeeld, kunnen eerst vanneer de cijfers van laatstgenoemden dienst definitief zijn vastgesteld, maatregelen worden getroffen tot afboeking van het dan nog overblijvende saldo.

De Minister van Financiën.